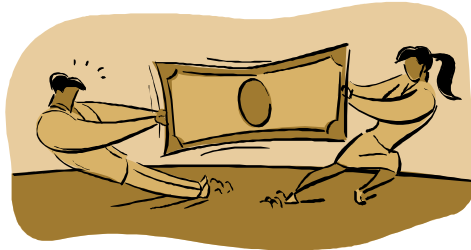

Nedre Eiker
kommune

Grunnlagsdokument II for perioden 2009 - 2012

Mjøndalen 31. oktober 2008

Innhold

1	<u>INNLEDNING</u>	4
2	<u>TEMA</u>	6
	KVALITETSKOMMUNEPROGRAMMET	6
	EKOMMUNE	6
	BUSKERUDBYEN	7
	PRIVATE UTBYGGINGSPROSJEKTER: BUSKERUD PARK OG NEDRE EIKER STADION	7
	MILJØ	8
	REGIONSSAMARBEID	8
	LØNSSAMARBEID	9
3	<u>GRUNNLEGGENDE RAMMEBETINGELSER</u>	10
	GRUNNLAGSDOKUMENT II	10
	STATSBUDSJETTET	10
	UTVIKLINGEN I FRIE INNTEKTER	11
	FRIE INNTEKTER PR INNBYGGER	11
	SKJØNNSTILSKUDD	14
	DEFLATOR	14
	SKATTEØREN	14
	LØNSSVEKST	14
	PENSJONSKOSTNADER	15
	RENTER OG AVDRAG	15
	UTVIKLING I LANGSIKTIG GJELD – RÅDMANNENS FORSLAG FOR 2009 - 2012	16
	KOMPENSASJON FOR MERVERDIAVGIFT	16
	GEBYRER OG EGENBETALINGSSATSER	16
	NETTO DRIFTSRESULTAT	16
	ØKONOMIPLANPERIODEN 2010 – 2012	17
	VURDERE INNFORING AV EIENDOMSSKATT	17
	PROSESS – GJENNOMFORING OG OPPFØLGING AV INNSPARINGSTILTAK / TILPASNING TIL BUDSJETT 2009 OG ØKONOMIPLANPERIODEN 2010-2012.	17
4	<u>DRIFTSBUDSJETT 2009</u>	18
	TABELL 1 DRIFTSBUDSJETT 2009 ØKONOMIPLAN 2009 -2012	18
5	<u>RAMMEOMRÅDENE</u>	20
	GENERELLE HOVEDUTFORDRINGER BEMANNING	20
	SENTRALADMINISTRASJONEN	20
	OPPVEKST	21
	KULTUR OG FRITID	24
	HELSE OG OMSORG	26
	SOSIALE TJENESTER OG TILTAK	32
	TEKNISKE TJENESTER	34
	KOMMUNESKOGEN	37
	NEDRE EIKER KIRKELIGE FELLESRÅD	37
	HERMANSENTERET	38

FORMANNSKAPET DISPOSISJONSKONTO	38
<u>6</u> <u>INVESTERINGER</u>	<u>39</u>
TABELL 2 INVESTERINGSBUDSJETT 2009 – ØKONOMIPLAN 2009 -2012	39
KOMMENTARER INVESTERINGSBUDSJETT	41
<u>7</u> <u>VEDLEGG</u>	<u>42</u>
A. SENTRALADMINISTRASJONEN	42
B. OPPVEKST	42
C. KULTUR	43
D. HELSE OG OMSORG	43
E. SOSIAL	44
F. TEKNISKE TJENESTE	44
G. DETALJER RAMMEENDRINGER OG SALDERING	46
H. UTVALGT NØKKELTALL KOSTRA	48
I. NEDRE EIKER KIRKELIGE FELLESRÅD	49
J. HERMANSSENTERET	55

1 Innledning

Rådmannen legger med dette fram sitt forslag til årsbudsjett 2009 og økonomiplan for perioden 2009 – 2012. Forslaget er saldert, det vil si at det er samsvar mellom utgifter og inntekter. Rådmannen påpeker at det vil bli meget krevende å oppnå balanse gjennom driftsåret 2009, og at forslaget balanserer ”på kanten” av hva som kan betraktes som forsvarlig innenfor flere områder.

Forslaget gir en brutto driftsutgiftsramme på 953,5 mill. kr. Det betyr at Nedre Eiker kommune skal levere mange tjenester innenfor sine kjerneområder i 2009. Likevel vil nok fokus bli rettet mot en mer krevende prioritering og reduksjon av tjenester og kvalitet.

Rådmannens forslag til investeringsprogram er betydelig lavere enn i Grunnlagsdokument I. For 2009 er rammen foreslått med 53,7 mill. kr, hvorav 35,5 mill. kr er til vann og avløp. Dette betyr at de fleste planlagte investeringsprosjekter (ikke vann/avløp) er utsatt eller foreslått tatt ut av investeringsprogrammet i sin helhet. Dette gjelder for eksempel Veiavangen ungdomsskole og bolig for rusmisbrukere.

Arbeidet med salderingen av budsjettet for 2009 har vist seg å bli betydelig mer krevende enn tidligere år. Regnskapsresultatet for 2007, samt budsjett 2008 og månedsrapporteringen for 2008 synliggjør en betydelig kostnadsøkning for alle rammeområdene. En kostnadsøkning som er større enn anslått deflator og som ikke har en tilsvarende inntektstøkning. Rådmannen viser til bl.a. økningen i lønnskostnadene og rentenivået.

Ved utarbeidelsen av forslaget har rådmannen tatt utgangspunkt i vedtatte driftsrammer for 2008, justert for oppgaveendringer mellom rammeområdene. Videre er tallene justert for skatt og rammetilskudd, forventet lønnsoppgjør, forslag til investeringsprogram, låneopptak, antatt inndekning av underskudd 2008, samt en forsiktig vurdering av rammeområdenes innmeldte behov.

Alle sektorene har i 2008 meget stramme rammer, og foretar gjennomgående innsparinger mht. redusert bruk av vikarer, holde stillinger ubesatt m.m. Rådmannens forslag til rammer for 2009 betyr i hovedtrekk en ytterligere (reell) reduksjon for alle sektorene sett i forhold til nivået for 2008. Rådmannens forslag til driftsrammer for 2009, betyr et innsparingsbehov i størrelsen 44 – 61 mill. kroner, eller 7 – 9,6 % av netto driftsutgifter. Dette er fordelt på de enkelte rammeområder og omtalt innenfor sektorkapitlene.

Når det samtidig viser seg at det ble vanskelig å realisere flere av de foreslåtte innsparingstiltak for 2008, blir situasjonen meget alvorlig for Nedre Eiker kommune. Månedsrapporten pr. september 2008 synliggjør et mulig underskudd på ca. 15 - 20 mill. kroner. Et underskudd i 2008 må håndteres fortrinnsvis i 2009 og 2010, alternativt innen 2012. Det betyr i så fall at Nedre Eiker kan bli en ”ROBEK kommune”.

Konsekvensene av innsparingsforslagene blir en krevende balansegang om hva som er en forsvarlig kommunal tjeneste, en strengere prioritering av hvem som får tjenester, samt kvaliteten og omfanget av tjenesten. En annen konsekvens av meget stramme budsjetter er de utfordringene de ansatte møter i sitt daglige arbeid og hva dette kan bety i forhold til utviklingen i sykefraværet og trivsel på arbeidsplassen, samt muligheten for å beholde og rekruttere kompetente medarbeidere. Felles for alle virksomhetene blir:

- Ø Kvalitets- og aktivitetsnivå på tjenestene blir gjennomgående redusert i forhold til nivået i 2008.
- Ø Videreføring og en ytterligere forsterkning av tiltaket om å minimere bruk av vikarer, samt utsette eller ikke ansette ved ledighet i stillinger. I praksis betyr dette en tilfeldig bemanningsreduksjon også der hvor kommunens tjenester er økende.
- Ø Eventuell nedleggelse av ikke-lovpålagte aktiviteter.
- Ø Eventuell omdisponering av ansatte innen egen virksomhet, etat eller i kommunen sett i forhold til kommunens prioritering av oppgaver, samt muligheter for oppsigelse av ansatte.
- Ø Utsette igangsetting av nye driftstiltak.
- Ø Utsette planlagte investeringsprosjekt.

Rådmannen vil i denne situasjonen spesielt peke på utviklingen innenfor helse- og omsorgssektoren. Foreslåtte rammer for 2009, gir et behovsgap på ca. 27 - 32 mill. kroner. Det er lite realistisk å forvente at en reduksjon i denne størrelsen kan la seg gjennomføre med virkning fra 1.1.2009. Likevel viser rådmannen til at enkelte tiltak er allerede iverksatt i 2008, mens andre tiltak er under planlegging og forberedelse for 2009. Dette gjelder for eksempel omorganisering av etat helse- og omsorg. Rådmannen viser også til den gode politiske-/ administrative prosessen, hvor bl.a. hovedutvalget for helse- og omsorg, samt formannskapet er tett involvert. Dette gir et godt utgangspunkt for den krevende oppgaven Nedre Eiker kommune står ovenfor i tida framover.

Rådmannen kjenner godt til kommunestyrets tidligere vedtak om bl.a. ”ikke innføre eiendomsskatt”, ”opprettholde egen legevakt” m.m. Sett ut i fra de rammebetingelser Nedre Eiker kommune nå står ovenfor, anbefaler rådmannen kommunestyret om å foreta en fornyet vurdering av flere prinsipielle spørsmål. En fornyet vurdering bør gjennomføres i løpet av 1. kvartal 2009.

For å følge utviklingen i kommunens ressursbruk, samt vurdering av forsvarligheten i tjenestene, legger rådmannen opp til en videreføring av dagens rapporteringsrutiner. Dette betyr resultatoppfølging med bl.a. månedsrapportering og tertialrapportering til politisk nivå.

Parallelt med behandling av økonomiplan 2009 – 2012 behandles handlingsprogrammets tekstdel som egen sak. Dette dokumentet er identisk med ”Samfunnsdel Mål” kommuneplanens kortsiktige del. Det legges opp til å samle dette til ett dokument etter endelig vedtak i kommunestyret 10. desember 2008.

Mjøndalen 31. oktober 2008

Christian Vegard Dahl
rådmann

2 Tema

Nedre Eiker kommune har daglig fokus på tjenestekvalitet, effektivitet og prioritering. Samtidig er det viktig å tenke strategisk og være utviklings-/omstillings orientert i tida framover i forhold til de muligheter som finnes. Rådmannen har derfor valgt å presentere utvalgte tema som det jobbes med.

Kvalitetskommuneprogrammet

Kommunen søker om deltakelse i kvalitetskommuneprogrammet som er et samarbeidsprosjekt mellom to departementer, KS og fagorganisasjonene. Vi søker deltakelse innen satsingsområdene PRO og reduksjon av sykefravær. Kommunen har i flere år hatt stort fokus på arbeidet med å redusere sykefraværet, blant annet er vi en ia-bedrift.

Gjennom deltakelse i kvalitetskommuneprogrammet håper vi å få veiledning slik at vi kan nå målsettingen i Handlingsplan for inkluderende arbeidsliv, å redusere sykefraværet til 2005 nivå som var på 7,8 %.

Sykefravær	2005	2006	2007	2008*
Nedre Eiker kommune	7,8 %	8,3 %	9,5 %	9,7 %

*Registrert pr oktober.

Med utgangspunkt i rådmannens budsjettforslag for 2009 blir det viktig med ytterligere fokus innenfor rammeområdet pleie og omsorg, samt sykefravær. Rådmannen ser Kvalitetskommuneprogrammet som ett viktig bidrag til å nå de mål som er satt for å holde budsjettammen og samtidig forsøke å opprettholde et forsvarlig tjenestenivå.

eKommune

Nedre Eiker kommune skal aktivt utnytte moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi til å skape tilgjengelig og effektiv forvaltning og gode tjenester til innbyggere og næringsliv. Kommunen ønsker å framstå som en god og profesjonell eKommune.

Dette innebærer at Nedre Eiker kommune må:

- gi innbyggerne mulighet til å velge kommunikasjonskanal, men prioritere den digitale kanalen
- ivareta informasjonsbehovet for ulike brukergrupper på kommunens internettside/portal
- gi innbyggerne mulighet til å delta i demokratisk dialog på nettet om viktige samfunnsspørsmål
- gjøre flest mulig tjenester tilgjengelig på nett
- bruke IKT til å skape tjenester med høy kvalitet
- samhandle elektronisk med andre forvaltningsnivåer og offentlige virksomheter for å skape helhetlige offentlige tjenester
- ivareta personvernet og sørge for sikker informasjonsbehandling
- frigjøre ressurser gjennom effektivisering av forvaltningen ved bruk av IKT

Nedre Eiker kommune har som mål å følge føringer som gjelder kommunesektoren, gitt i de sentrale strategidokumentene "eNorge 2009 – det digitale spranget", "Program for digital kompetanse 2004-2008" og "S@mspill 2007".

Buskerudbyen

Buskerudbyen-prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Lier, Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker og Kongsberg, Statens vegvesen Region sør, fylkesmannen og Jernbaneverket. I tillegg er det en rekke andre samarbeidspartnere (næringsliv, kollektivtransport og frivillige organisasjoner).

Overordnet mål er at samarbeidet skal bidra til utvikling av en bære- og konkurransekraftig byregion av nasjonal interesse.

Forslag til nasjonal transportplan angir behov for samarbeidsarenaer og samhandling innenfor byområdene i Norge, ikke bare i de største byene. Buskerudbyen-prosjektet er angitt som en av de byområdene som transportetatene vil bidra til å støtte opp under med å utvikle tiltak.

Foreløpig er følgende utfordringer synliggjort i Buskerudbyen-området:

- Forventet vekst vil gi sterk biltrafikkvekst og tilhørende miljøkonsekvenser
- Det er uløste transportutfordringer også etter gjennomført "Vegpakke Drammen"
- Klimautslipp fra transport er den utslippskilden som øker mest
- Det er kun i byområdene at kollektivtransport kan være et alternativ til bilen
- Planlagt vekst i utbygging av kjøpesentra skaper felles utfordringer
- Lokale tiltak bør bygge opp under målene om miljøvennlige transportformer

Samarbeid muliggjør gode helhetlige løsninger med økt attraktivitet og konkurransekraft.

Belønningsmidler vil tilfalle de byregioner som lykkes. Det vil også være lettere å komme fram til finansieringsløsninger ved å stå sammen, og gi større legitimitet og gjennomslagskraft overfor statlige myndigheter.

Prosjektet bygger på

- Folkevalgt involvering og styring
- Hovedsamarbeidsaktørene er likeverdige partnere
- Beslutninger i prosjektet fattes gjennom konsensus

Forprosjektet avsluttes januar 2009. Forslag til hovedprosjekt legges fram til politisk behandling i løpet av 1. kvartal 2009.

Private utbyggingsprosjekter: Buskerud Park og Nedre Eiker stadion

Utbyggingsprosjektet **Buskerud Park** innebærer en utvikling av senterområdet i kommuneplanen av 2007 for Krokstadelva. Utbyggingsplanene tilsier en helhetlig sentrumsutvikling hvor området syd for RV 283 utvikles med handel, bolig, kultur, aktiviteter, badeland, tilrettelegging av elvebredden og flomsikringstiltak. Nord for RV 283 utvikles handelsarealer for større varegrupper og plasskrevende varer. Planen vil innholde endringer i vegsystemer både for kjørende, syklende og gående. Det tilrettelegges for forbedret kollektivtilbud.

Ferdig utbygget vil handelsarealet øke med ca. 28 000 m² og det vil være ca. 250 nye leiligheter i området. Utbyggingen vil føre til en økning i arbeidsplasser fra ca. 600 i dag til ca. 1 200 etter ferdig utbygging.

Utbyggingsprosjektet er det største enkeltprosjekt i Nedre Eikers historie. Tiltakshaver er Steen og Strøm på vegne av Storebrand. Fremdriften legger opp til at reguleringsplanen sluttbehandles 1. halvår 2009 og byggestart 2. halvår 2009. Prosjektet er i tråd med kommuneplanen av 2007.

Det planlegges en utbygging av **Nedre Eiker stadion** hvor ny kunstgressbane med tribuner og næringsarealer er hovedinnholdet. Næringsarealene innebærer i utgangspunktet hotell og forretninger med en bygningsmasse på 8-9 000 kvm. Tiltakshaver er Mjøndalen Stadion AS. Reguleringsplanen planlegges sluttbehandlet 1. halvår 2009 og byggestart 2. halvår 2009. Prosjektet er i tråd med kommuneplanen av 2007.

Arbeidet for en formell overføring av Nedre Eiker stadion til MIF er under utarbeiding og kommunen samarbeider med advokatfirmaet Selmer for å få på plass en endelig avtale.

Det er mange prosjekter på gang i Mjøndalen og Åsenområdet. Prosjektene gir oss store trafikale utfordringer i forhold til tilknytning til hovedvegnettet. Dette vil ta mye tid i 2009 og vil kreve en aktiv dialog i forhold til Statens vegvesen og Buskerud fylkeskommune.

Miljø

Nedre Eikers visjon er *”Trygghet og samhold”*. Visjonen peker mot en bærekraftig framtid.

Visjonen er fulgt opp i fem miljømål. Målene setter krav til kommunens administrasjon om å vektlegge miljøvern i alt sitt arbeid og i alle planer og viktige beslutninger. I målene fokuseres det på et samarbeid med innbyggerne som gir engasjement, skaper et trivelig og helsebringende miljø og kan redusere utslipp av klimagasser.

Satsingsområde i handlingsplanperioden

Bærekraftig utvikling og miljøvern er kjente begreper i Nedre Eiker. Mye har blitt gjort, men det er fortsatt mange utfordringer og oppgaver som må løses før de fem miljømålene er nådd. Noen utfordringer synes mer aktuelle enn andre. I global sammenheng fokuseres det på klimaendringer og utslipp av klimagasser. Her hjemme ble klimaforliket inngått mellom regjeringen og de fleste opposisjonspartiene. På verdensbasis og i Norge går biologisk mangfold tapt. I den rike del av verden har avfallsmengdene økt like raskt som veksten i økonomien. Disse utfordringene er like aktuelle lokalt som globalt.

Rådmannen vil derfor anbefale at det i handlingsplanperioden fokuseres på følgende miljømål:

- Konsekvensene for natur, miljø og det biologiske mangfold skal dokumenteres og vektlegges ved alle planer og viktige beslutninger
- Stimulere til folkelig deltagelse og engasjement til miljøriktig atferd hos den enkelte
- Redusere veksten i energiforbruket og utslipp av klimagasser
- Oppfølging av miljøfyrtårn prosjektet

Forsommeren 2008 ga rådmannen virksomhet Samfunnsutvikling hovedansvaret for kommunens miljøvernarbeid. En av virksomhetens ansatte arbeider i halv stilling som miljøvernkoordinator. Miljøvernkoordinator har ansvaret for overordnede miljøvernspørsmål.

Regionssamarbeid

Internasjonalt samarbeide

Når det gjelder Nordisk kommunesamarbeid har Nedre Eiker kommune formelt videreført samarbeidet med Enköping kommune i Sverige. Kommunen har ca. 38 000 innbyggere og ligger rett vest for Stockholm. Dette samarbeidet har utviklet seg over de siste 30 - 40 årene. Nå er fokus rettet mot ulike former for prosjektsamarbeide og erfaringsutveksling.

For tiden gjelder dette samarbeidet innen skole/utdanningssektoren, næringsliv, miljø og kommunale utviklingsstrategier.

I 2008 etablerte Nedre Eiker kommune også en vennskaps- og samarbeidsavtale med den polske kommunen Niepolomice som ligger syd øst for Krakow og har ca. 22 000 innbyggere. Kommunen er en vekstkommune som bl.a. satser på utvikling av næringsområder og boligutvikling. Konkret har Nedre Eiker kommune inngått i et samarbeidsprosjekt knyttet opp mot klima/miljø og energi. For Nedre Eiker sin del er det naturlig å knytte dette arbeidet bl.a. opp mot det allerede igangsatte innenfor miljø/klima og energi.

Regioner

Rådmannen mener det er viktig at Nedre Eiker fortsatt engasjerer seg i regionssamarbeid. Etter hvert har disse utviklet seg til å bli arenaer hvor samarbeid og faglig utvikling innenfor viktige områder skjer. Nedre Eiker kommune deltar blant annet i følgende regionsamarbeid:

Medlemmer i Rådet for Drammensregionen er kommunene Sande, Svelvik, Hurum, Røyken, Lier, Drammen og Øvre Eiker. Hovedmålet er å

- styrke regionens kompetanse og verdiskapning
- utvikle kommunal oppgaveløsning
- styrke regionens rolle som innovatør i samfunnsutviklingen

For 2009 er kontingenten satt til 499 500 kroner (inkl. vannmiljøsamarbeid).

Medlemmer i Vestregionen er i tillegg til de 8 i Drammensregionen kommunene Asker, Bærum, Jevnaker, Ringerike, Hole. Videre deltar også Akershus og Buskerud fylkeskommuner. Fokus i dette samarbeidet er bl.a. innspill/uttalelser til Nasjonal Transportplan, en bred kultursatsing i det 3-årige prosjektet Kunst Rett Vest, Klima og miljøtsatsing. For 2009 er kontingenten (i likhet med 2008) satt til kr 10,- pr. innbygger, dvs. ca. 220 000 kroner.

Samarbeidsalliansen Osloregionen ble stiftet 17. desember 2004. Pr. 1.1.2008 består alliansen av 57 kommuner og to fylkeskommuner i hovedstadsområdet: Oslo kommune, Akershus og Østfold fylkeskommuner, samtlige kommuner i de to fylkene, samt kommuner i Buskerud, Vestfold og Oppland.

Samarbeidsalliansens mål er å styrke Osloregionen som en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa. For 2009 er kontingenten (i likhet med 2008) satt til kr. 1,- pr. innbygger, dvs. ca. 22 200 kroner.

Alle kontingenter for regionssamarbeid er innarbeidet i rammene for Tekniske tjenester/Samfunnsutvikling.

Lønnssamarbeid

Lier, Øvre Eiker og Nedre Eiker kommuner har innledet et samarbeid med målsetting å opprette felles lønningskontor. Kontoret skal ligge i Nedre Eiker kommune og planlegges etablert i løpet av 2009. Hovedhensikten med samarbeidet er å minske sårbarheten ved små enheter, og å få et større fagmiljø og bredere kompetanse samt stå bedre rustet til å møte utfordringer i fremtiden.

3 Grunnleggende rammebetingelser

Grunnlagsdokument II

Kommunestyret vedtok budsjett 2008 og økonomiplan 2008 - 2011 i møte 12. desember 2007. Grunnlagsdokument II bygger på vedtatt økonomiplan samt de føringer som er gitt av formannskapet ved behandling av Grunnlagsdokument I, samt konsekvenser av statsbudsjettet, og innspill gitt i formannskapets møte 15. oktober 2008. En videreføring av driften fra 2008 inn i 2009 er ikke mulig.

Rådmannen legger fram en økonomisk hovedoversikt som tar utgangspunkt i vedtatte rammer for 2008. Disse rammene er videre justert for forventet lønnsvekst 2009 og lønnsglidning 2008, for endring i skatt og rammetilskudd ihht KS' prognosemodell/Grønt hefte, for endring i mva og rentekompensasjon, og for utbytte og renteutgifter på kommunens lån. Økningen i skatt og rammetilskudd tilsvarer på langt nær de økte utgiftene, og med de nevnte endringene viser budsjettet en et innsparingsbehov i størrelsesorden 44 - 61 mill. kroner før salderingen.

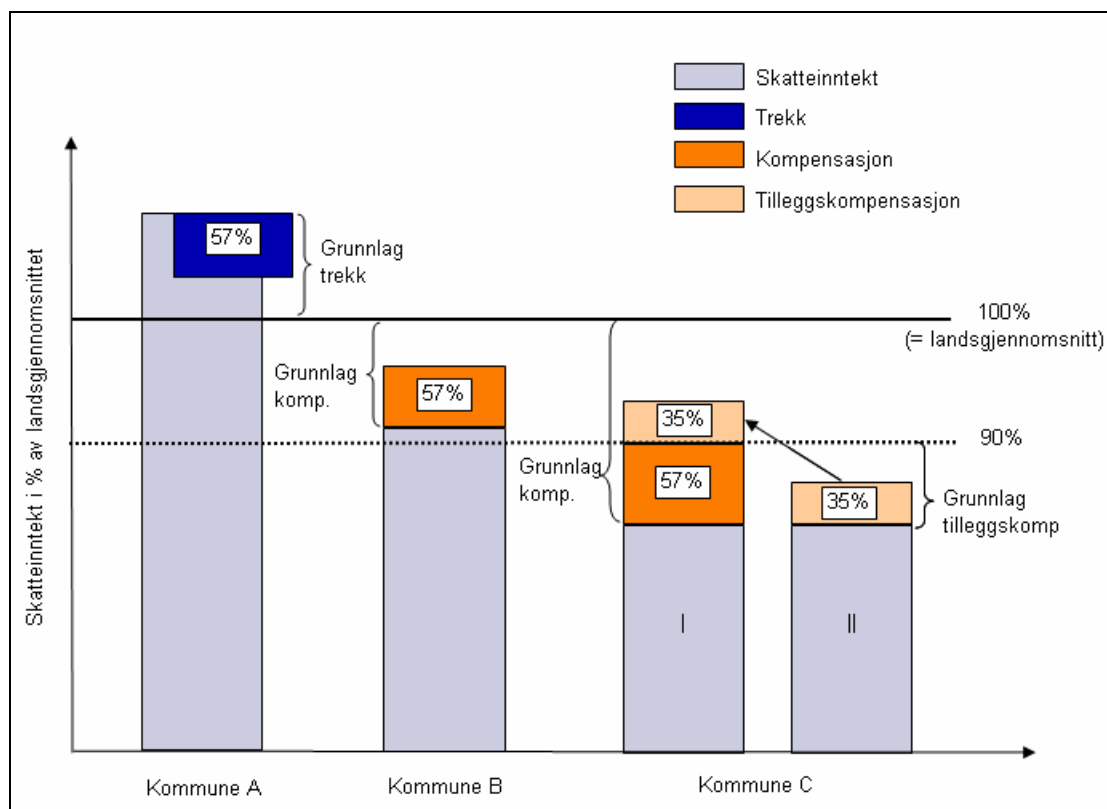
Tall for årene 2010 – 2012 er lagt inn i hovedoversikten for driftsbudsjettet, og endringene som fremkommer fra år til år er økte renteutgifter som følge av økt gjeld samt gradvis overføring av momskompensasjon for investering over til investeringsbudsjettet. Disse økte utgiftene kan ikke forventes å bli kompensert gjennom økte frie inntekter. I statens opplegg for kommuneøkonomien (frie inntekter) tas det ikke særskilt hensyn til økte rentekostnader.

Statsbudsjettet

Statsbudsjettet for 2009 ble lagt frem 7. oktober. Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på 8,4 mrd kroner eller ca. 3 %. Dette er 900 mill. kroner høyere enn varslet i kommuneproposisjonen i vår. For 2009 er det en del endringer i både tilskudd og satser som følge av Sørheimutvalgets arbeid. Nedre Eiker faller utenfor alle distriktpolitiske, vekst/raflytting og småkommune tilskudd.

Positivt for Nedre Eiker er at kompensasjonsgraden for skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet for skatteinntekter øker. Fra 2009 legges det opp til en opptrapping av utjevningsgraden i inntektsutjevningen over en treårsperiode, fra 55 % i 2008 til 57 % i 2009, til 59 % i 2010 og til 60 % i 2011. Nedre Eiker har de siste årene hatt en skatteinngang på ca. 82 % av landsgjennomsnittet.

Forklaring til figur: For 2009 blir kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet kompensert for 57 % av differansen mellom egen skatteinntegning og landsgjennomsnittet (kommune B). Kommuner med skatteinntegning over landsgjennomsnittet trekkes 57 % av differansen mellom egen skatteinntegning og landsgjennomsnittet (kommune A). Det er ingen endringer i tilleggsutjevningen. Kommuner med skatteinntekter på under 90 % blir som før kompensert for 35 % av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 % av landsgjennomsnittet (kommune C). Finansieringen av tilleggskompensasjonen skjer ved at hver kommune trekkes med et likt beløp pr innbygger. Kommune C illustrerer Nedre Eikers situasjon.

Inntektsutjevning for kommunene (Grønt hefte 2009 s. 14)

Utviklingen i frie inntekter

Nedre Eiker har i de senere år ligget under landsgjennomsnittet for i frie inntekter pr innbygger. Denne forskjellen har økt og i 2007 lå vi 2 632 kroner under gjennomsnittet for fylket og 4 394 kroner under gjennomsnittet for landet i frie inntekter pr innbygger.

Frie inntekter pr innbygger

	2007	2008	2009
Nedre Eiker	25 860	27 231	29 675
Lier	27 889	29 471	31 686
Drammen	26 747	29 006	31 362
Øvre Eiker	27 437	29 091	31 657
Buskerud	28 492		
Landet	30 254		

Tallene for 2008 og 2009 basert på budsjettall ihht prognosemodellen. Om Nedre Eiker hadde hatt frie inntekter pr innbygger på nivå med Lier, ville det betydd ca. 45 mill. kroner mer i samlede frie inntekter.

Nedenstående tabell viser kommunens utvikling i frie inntekter basert på regnskapstall for perioden 2005 - 2007 og prognosetall iht Statsbudsjettet for perioden 2008 – 2009.

1000 kr	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innbygger)	128 774	143 091	155 436	166 745	210 540	212 139	212 139	212 139
Utgiftsutjevning	-30 653	-35 267	-38 620	-38 890	-40 803	-40 803	-40 803	-40 803
Overgangsord. -bl. a Ingar Utenfor overgangsordning (inkl oppgavediff)	5 111	3 204	1 442	-397	-863			
Ordinært skjønn	5 000	3 000	3 121	3 500	2 750	2 750	2 750	2 750
Justering overgangs ordning momscomp. 05	-1 313							
Komp skattesvikt/lønn 04/06		295	1 685					
Sum rammetilskudd uten selskapsskatt	103 137	114 323	127 306	136 377	175 868	178 330	178 330	178 330
Selskapsskatt	11 535	11 795	13 853	16 564	0	0	0	0
Sum rammetilskudd ekskl inntektsutjevning	114 672	126 118	141 159	152 941	175 868	178 330	178 330	178 330
”Bykлетrekke” (anslag)	-42	-77	-83	-64	-64	-64	-64	-64
Netto inntektsutjevning	36 138	48 256	51 039	51 768	51 293	52 933	53 753	53 753
Sum rammetilskudd	150 768	174 297	192 116	204 645	227 097	231 199	232 019	232 019
Rammetilskudd – endr. i %	2,2	15,6 %	10,2 %	6,5 %	11,0 %	1,8 %	0,4 %	
Skatt på formue og inntekt	349 098	376 670	379 182	396 934	428 551	428 551	428 551	428 551
Skatteinntekter – endr. i %	3,1	7,9 %	0,7 %	4,7 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sum skatt og ramme- tilskudd (avrundet)	499 866	550 967	571 298	601 579	655 648	659 750	660 570	660 570
Sum - endring i % (avrundet totalsum ut fra at skatt kun er et anslag)	2,8	10,2 %	3,7 %	5,3 %	9,0 %	0,6 %	0,1 %	0,0 %

I tabellen nedfor er tall for hhv prognose, vedtatt budsjett og regnskap sammenlignet. Tallene viser at budsjettanslaget har vært høyere enn prognosen og vi har hatt regnskap tall som har ligget over prognosetallene. Unntaket er året 2003 hvor regnskapstallene er lavere enn både budsjett og prognose.

Tall i 1000 kr	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Skatt KS' prognosemodell	287 933	318 161	344 918	353 773	372 012	374 293	394 315	428 55
Rammetilskudd KS' prognosemodell	153 166	161 680	127 413	141 071	146 239	186 293	199 002	227 09
Sum frie inntekter prognose KS	441 099	479 841	472 331	494 844	518 251	560 586	593 317	655 64
<i>Endring fra forrige år</i>		8,8 %	-1,6 %	4,8 %	4,7 %	8,2 %	5,8 %	10,5 %
Budsjett skatt	296 933	330 000	344 918	353 773	376 012	395 599	403 305	438 96
Budsjett rammetilskudd	153 166	161 679	135 227	144 971	163 227	177 049	205 202	227 38
Sum frie inntekter budsjett NEK	450 099	491 679	480 145	498 744	539 239	572 648	608 507	666 31
<i>Endring fra forrige år</i>		9,2 %	-2,3 %	3,9 %	8,1 %	6,2 %	5,7 %	8,8 %
Regnskap skatt	294 884	314 091	339 203	349 097	376 669	380 000		
Regnskap rammetilskudd	152 963	159 491	145 984	152 764	175 202	194 049		
Sum frie inntekter regnskap NEK	447 847	473 582	485 187	501 861	551 871	574 049		
<i>Endring fra forrige år</i>		5,7 %	2,5 %	3,4 %	10,0 %	4,0 %		
Differanse i % mellom KS prognose og regnskap	1,53 %	-1,30 %	2,72 %	1,42 %	6,49 %	2,40 %		
Diff. i 1 000 kr mellom KS prognose og regnskap	6 748	-6 259	12 856	7 017	33 620	13 463		

10,5 % endring i prognose fra 2008 – 2009 inkl. innlemming av psykiatrimidler i rammetilskuddet. Reell økning er 8 %.

Ordinært skjønntilskudd er inkludert med 2,75 mill. i tallet for rammetilskudd i 2009.

Tabellen over viser **prognose** slik den fremkom ved fremleggelse av statsbudsjettet det enkelte år. Tallene for budsjett, er budsjett endelig vedtatt av kommunestyret, med unntak av 2009 hvor tallet for **skatt er rådmannens forslag, en økning på 10,7 mill. kroner utover KS' prognose modell.** Dette er i tråd med formannskapetets drøftinger i møtet 15.10.2008. Det gir en antatt vekst i skatteinntektene på nærmere 9 % fra 2008 til 2009.

Tallene for regnskap er faktiske bokførte utgifter. I siste linje i tabellen framkommer differansen mellom prognose og regnskap som viser store avvik i begge retninger.

I et brev til Stortingets Finanskomiteé datert 27.11.2008 påpeker KS at det er fare for skattesvikt i 2009. I brevet står det bl.a. "Krisen i internasjonale finansmarkeder forsterket seg kraftig etter at Nasjonalbudsjettet for 2009 ble lagt frem 26. september. Selv om situasjonen i markedene har roet seg noe siden KS deltok på høring i Finanskomiteen 14. oktober, synes det som om meldingene om negative realøkonomiske effekter av krisen nå tiltar, både i Norge og internasjonalt. Konjunkturutsiktene er kort sagt dystre nå enn da budsjettet ble lagt frem. Sannsynligheten er stor for at norsk økonomi vil kunne gå inn i en lavkonjunktur i løpet av 2009.

Denne utviklingen har gjort KS bekymret over muligheten for skattesvikt for kommunesektoren neste år. Det er en viss støtte for at skatteanslagene i Nasjonalbudsjettene overvurderer skatteveksten i år med begynnende lavkonjunktur. Kommunesektoren er allerede på vei inn i en situasjon med økonomisk ubalanse etter to år

med svakt negativ realvekst i frie inntekter. En skattesvikt på toppen av dette neste år kan dermed bli dramatisk.”

Rådmannen vil fortløpende følge utviklingen og gjøre vurderinger hva dette vil bety for Nedre Eiker.

Skjønnstilskudd

Fylkesmannen i Buskerud fordelte i første tildeling av skjønnsmidler ca. 31 mill. kroner til 15 av fylkets 21 kommuner. Nedre Eiker ble tildelt 2,75 mill. kroner på bakgrunn av lave skatteinntekter og sosiale problemer. Tildelingene ellers ble begrunnet med bl.a.: ROBEK kommune, ressurskrevende brukere, lave skatteinntekter og sosiale problemer. Det er igjen 3,9 mill. kroner til fordeling. Fylkesmannen inviterer kommunene til å beskrive kostnadskrevende og/eller inntektsreducerende forhold som kommunene ikke selv kan påvirke i sine søknader til restmidlene. Fordeling av restmidler vil skje medio/ultimo 2009.

Deflator

	Vekt	Anslag 2009	Nytt anslag 2008	Opprinnelig anslag 2008
Lønnsvekst	0,635	5,00 %		5,00 %
Varekjøp	0,365	3,60 %		2,80 %
Deflator	1,00	4,50 %	5,60 %	4,20 %

Ved beregning av kommunesektorens inntekter i 2009, legges det dermed til grunn en prisvekst på kommunal tjenesteyting 2009 på 4,5 %. Dette er innarbeidet i inntektsbudsjett og gebyrsaker som legges frem i separate saker.

Om deflatoren, kommunenes kostnadsvekst, skriver KS bl.a.: Deflatoren har i de senere årene vist seg å være systematisk for lavt anslått. For 2008 er anslaget oppjustert med 1,4 %. Dette fører til en for lav realvekst i kommunenes inntekter og svakere netto driftsresultat. Dersom nedgangen i netto driftsresultat ikke skal fortsette i like høyt tempo, må veksten i driftsutgiftene reduseres.

Skatteøren

2008	12,05 %
Forslag 2009	12,80 %

Skatteøren er økt som følge av avviklingen av den kommunale selskapsskatten.

Lønnsvekst

I forslaget til budsjett 2009 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsøkning i Nedre Eiker kommune på 6,34 % fra 1. mai 2008 og 3,15 % fra 1. mai 2009. Med hel- og delårs effekt for 2009 betyr det en økning på 5,1 % fra budsjett 2008 til budsjett 2009. Kommunens årlige lønnskostnader er ca. 600 mill. kroner inkl. sosiale kostnader. Det betyr en økt utgift i 2009 på ca. 32 mill. kroner. I tillegg har vi et etterslep fra 2008 på 12,5 mill.

	Lønnsvekst 2008-2009 (5,1%)
SENTRALADM.	941
OPPVEKST	12 401
KULTUR	536
HELSE OG OMSORG	14 018
SOSIALE TJENESTER/TILTAK	637
TEKNISKE TJENESTER	3 480
KOMMUNESKOGEN	30
SUM	32 043

Beløp i 1 000 kroner

Pensjonskostnader

For 2009 er budsjettet basert på følgende anslag for pensjonsutgifter:

- Sykepleiere – 11 %
- Andre arbeidstakere i KLP – 13,5 %
- Lærere (SPK) – 9,9 %

Renter og avdrag

Høsten 2008 er preget av internasjonal finansiell uro. Det er stor likviditetsmangel i markedet og alle banker og finansinstitusjoner sliter med å få tak i penger. Dette presset renten opp.

Norges Bank senket styringsrenten med 0,5 % i møte 15. oktober og ytterligere 0,5 % i møte 29. oktober. I tillegg la Regjeringen frem en "krisepakke" på 350 mrd kroner til bankene. Både lang og kort rente har langsomt begynt å bevege seg nedover som følge av disse to tiltakene.

På bakgrunn av denne situasjon er rentebudsjettet basert på en rente på 6,2 % på den delen av lånene som er på flytende rente. I statens opplegg for kommuneøkonomien (frie inntekter) tas det ikke særskilt hensyn til økte rentekostnader.

For hver 1 % flytende rente endrer seg, betyr det en endring i kommunens renteutgifter på ca. 6 mill. kroner.

I 2000 utgjorde renter og avdrag 5,66 %¹ av brutto driftsutgifter, mens det i 2008 er økt til 7,4 %. I 2009 vil renter og avdrag bli en enda mer tyngende post i budsjettet med en andel på 8,3 %.

Det foreslås ny rentekompensasjonsordning for skole- og svømmeanlegg. Samlet for hele landet, for grunnskole og videregående skole og hele 8 års perioden er investeringsrammen 15 mrd kroner. For 2009 foreslås en ramme på 2 mrd kroner. Om fordelingen gjøres på samme grunnlag som ved forrige tildeling, antall elever i barneskolen, vil investeringsrammen for Nedre Eiker bli på 50 mill. kroner samlet i hele 8 års perioden. Renten for 4. kvartal 2008 i Husbanken er 6 % og gitt denne renten vil rentekompensasjonstilskuddet år 1 bli på 3 mill. kroner.

En fjerdedel av kommunens låneportefølje er lån til fast rente, mens resten av låneporteføljen er på ren flytende rente eller rente knyttet mot NIBOR. Betingelsene på kommunens lån med flytende rente er pr medio oktober oppe i 7,6 %. Det er budsjettet med en flytende rente på 6,2 % i budsjett 2009. Økning i rente samt økning i gjeld i 2008 betyr ca. 6,8 mill. i økte renteutgifter i 2009.

¹ Renter + avdrag: **2000:** 32 mill. kroner. **2008:** 66 mill. kroner -**2009:** 77 mill. kroner
Brt dr. utg.: **2000:** 565 mill. kroner – **2008:** 892 mill. kroner - 2009: 930 mill. kroner.

Utvikling i langsiktig gjeld – rådmannens forslag for 2009 - 2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Formidlingslån 31.12.	15 933	24 320	19 559	33 059	31 259	29 459	27 659	25 859
Investeringslån 1.1.	570 780	592 490	664 929	761 941	814 916	840 841	871 739	901 109
Nye invest. lån i året	43 670	97 917	119 898	78 375	53 700	60 300	60 600	61 650
Avdrag	-21 960	-25 478	-22 886	-25 400	-27 775	-29 402	-31 230	-33 066
Investeringslån 31.12.	592 490	664 929	761 941	814 916	840 841	871 739	901 109	929 693
Sum lån 31.12.	608 423	689 249	781 500	847 975	872 100	901 198	928 768	955 552

Tallene for årene 2005-2007 er regnskapstall.

Alle kommunens lån er i de senere år tatt opp med 33 års løpetid. Korrigert for årene som er gått siden låneopptak er gjenstående løpetid på kommunens langsiktige gjeld (eks. formidlingslån) ca. 25 år med nåværende avdragsstruktur. KL § 50.7a regulerer minste tillatte avdrag, og note 4 i Regnskap 2007 konkluderer med at avdragene er innenfor årlig minimums avdrag. Det er for årene 2009 – 2010 økt avdragsdel ihht 33 års avdragstid. Tallene for "Nye invest. lån i året" er basert på investeringsbudsjett inkl. "Nyinnmeldte tiltak".

Kompensasjon for merverdiavgift

Mva. kompensasjonen, både for drift og investering, føres nå som en inntekt i driftsregnskapet. Fra budsjettåret 2010 skal minimum 20 % av mva. kompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 % overføres og for 2012 minimum 60 %. Fra 2014 skal all mva. kompensasjon fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. Det betyr lavere inntekter i driftsregnskapet, tilsvarende økes investeringsrammen og er med på å finansiere investeringene.

Tall i 1000 kr	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totale utg. investering	155 152	204 282	90 162	178 065					
Grunnlag mva investering	58 828	70 592	20 072	54 520					
Driftsregnskap									
Mva komp. Investering	14 707	17 648	5 018	13 628	10 000	10 000	1 600	1 200	80
Investeringsregnskap									
Mva komp. Investering	0	0	0	0	0	0	400	800	1 200
Sum									
Mva komp. Investering	14 707	17 648	5 018	13 628	10 000	10 000	2 000	2 000	2 000

Mva komp. investering for årene 2004-2007 er regnskapstall og 2008-2012 er budsjettall

Gebyrer og egenbetalingssatser

Alle gebyrer, egenbetalinger m.v. legges fram som egne saker vedrørende forslag til endringer, evt. opprettholdelse, av gjeldende satser.

Netto driftsresultat

Budsjettet er i tabell 1 saldert med et netto driftsresultat på 5,6 mill. kroner. På grunn av særegne regnskapsprinsipper anslår TBU² at kommunene over tid bør ha et netto driftsresultat på 3 % av brutto driftsinntekter. For Nedre Eiker vil det si at budsjettet netto

² TBU Teknisk beregningsutvalg

driftsresultat bør ligge på ca. 25 – 30 mill. kroner. Disse pengene settes av til fond som buffer for holde et stabilt tjenestenivå når utgifter og inntekter svinger av utenforliggende årsaker og som deflator ikke dekker opp for, f.eks pensjonskostnader og lånerenter. Ut i fra dagens situasjon ser ikke rådmannen noen mulighet til å legge opp til en slik buffer nå.

Pr oktober 2008 er frie fond både til drift og investering på det nærmeste tomme og det finnes ingen reserver eller frie fond til å dekke inn et underskudd.

I månedsrapportering pr september er det meldt om et mulig merforbruk på rammeområdene på 24,5 mill. kroner. Imidlertid er det forventet merinntekter bl.a på momskompensasjon og premieavvik pensjoner slik at samlet merforbruket i 2008 forventes å bli 15 – 20 mill. kroner.

Til inndekning av underskudd i 2008 er det i både i 2009 og 2010 satt av 3 mill. kroner.

Økonomiplanperioden 2010 – 2012

Med utgangspunkt i første året i økonomiplanperioden er saldert budsjett for hver av de neste tre årene satt opp. Den største utfordringen for Nedre Eiker blir å betjene den stadig økende gjelden. Renter og avdrag blir en stadig større byrde og inndekning av dette må tas fra rammeområdene og betyr lavere tjenestenivå. I tillegg overføres inntekten på mva. kompensasjon investeringer til investeringsbudsjettet noe som betyr nok en innsparing hvert år de neste tre årene. En forsiktig virkning av utjevningsgraden i inntektsutjevningen er innarbeidet i anslaget for frie inntekter i årene 2010 – 2012.

Vurdere innføring av eiendomsskatt

Rådmannen viser til tidligere vedtak om ikke å innføre eiendomsskatt. Videre framgår det av flere partiprogram at eiendomsskatt ikke skal innføres i Nedre Eiker. Likevel vil rådmannen anbefale at kommunestyret ber om å få en fornyet utredning av konsekvensene, effektene og prinsippene omkring eiendomsskatt. Dette foreslås i lys av den dramatiske utviklingen i Nedre Eikers økonomiske situasjon og de betydelige innsparinger kommunen står overfor i økonomiplan perioden 2009 – 2012.

Prosess – gjennomføring og oppfølging av innsparingstiltak / tilpasning til budsjett 2009 og økonomiplanperioden 2010-2012.

Rådmannen anbefaler at politisk/administrativt nivå viderefører det gode samarbeidet med å finne løsninger å foreta nødvendige tilpasninger/innsparinger innenfor sektorenes rammebudsjetter.

Konkret skjer dette ved kommunestyrets budsjettvedtak 10.12.2008, som gir de nødvendige føringer og vedtak. Videre legger rådmannen opp til å bruke måneds-/tertialrapportering for å få fram status i innsparing, eventuelt fremme konkrete forslag til nye tilpasninger/ innsparinger. Det blir spesielt viktig å opprettholde tett kontakt/dialog mellom hovedutvalgene, formannskapet, kommunestyret og administrasjonen gjennom hele driftsåret 2009.

Samtidig viser rådmannen til de betydelige utfordringene helse- og omsorgssektoren står ovenfor. En mer permanent tilpasning til rammene vil nok realistisk skje over flere år og bør da være klarlagt i løpet av denne økonomiplanperioden.

4 Driftsbudsjett 2009

Tabell 1 Driftsbudsjett 2009 Økonomiplan 2009 -2012

		Regnskap 2007	Budsjett 2008	Forslag Budsjett 2009	Forslag ØP 2010	Forslag ØP 2011	Forslag ØP 2012
SENTRAL- ADMINISTRASJON	Utgift	42 898	37 211	39 625	39 625	39 625	39 625
	Inntekt	-2 150	-727	-735	-735	-735	-735
OPPVEKST	Utgift	316 312	324 237	341 140	341 140	341 140	341 140
	Inntekt	-140 043	-139 110	-145 140	-145 140	-145 140	-145 140
KULTUR	Utgift	18 041	15 654	16 230	16 230	16 230	16 230
	Inntekt	-6 371	-4 100	-4 150	-4 150	-4 150	-4 150
HELSE OG OMSORG	Utgift	296 020	276 921	293 772	293 772	293 772	293 772
	Inntekt	-59 413	-41 629	-18 584	-18 584	-18 584	-18 584
SOSIALE TJENESTER/TILTAK	Utgift	44 550	43 288	47 025	47 025	47 025	47 025
	Inntekt	-10 022	-6 215	-14 601	-14 601	-14 601	-14 601
TEKNISKE TJENESTER	Utgift	191 163	191 123	207 350	207 350	207 350	207 350
	Inntekt	-128 622	-127 699	-136 350	-136 350	-136 350	-136 350
KIRKE	Utgift	5 410	5 550	5 850	5 850	5 850	5 850
KOMMUNESKOGEN	Utgift	1 459	1 180	1 210	1 210	1 210	1 210
	Inntekt	-1 611	-308	-308	-308	-308	-308
HERMANSENTERET	Utgift	380	320	320	320	320	320
	Inntekt	-60					
F-SKAPETS DISP.KTO	Utgift		860	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum rammeområder	Utgift	916 233	896 344	953 522	953 522	953 522	953 522
Sum rammeområder	Inntekt	-348 292	-319 788	-319 868	-319 868	-319 868	-319 868
Sum rammeområder	Netto	567 941	576 556	633 654	633 654	633 654	633 654
Int. korrigeringer	Netto	-1 090	3 293	0	0	0	0
SKATTER INNTEKT OG FORMUE	Inntekt	-379 190	-403 305	-438 938	-450 529	-452 832	-456 809
RAMMETILSKUDD INKL. SKJØNN	Inntekt	-192 115	-205 202	-227 380	-227 578	-226 370	-226 426
Sum frie inntekter	0	-571 305	-608 507	-666 318	-678 107	-679 202	-683 235
MVA KOMP DRIFT	Inntekt	-14 781	-15 300	-16 300	-16 300	-16 300	-16 300
MVA KOMP INVEST	Inntekt	-13 629	-10 000	-10 000	-1 600	-1 200	-800
RENTEKOMP. SKOLE OG HELSEBYGG	Inntekt	-1 552	-1 444	-12 101	-12 101	-12 101	-12 101
UTBYTTE GJELDSBREVKRAFT	Inntekt	-1 187	-2 890	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
PREMIEAVVIK, MVA MED MER 06	Inntekt	-4 571	0				
STATSTILSK. FLYKTNINGER	Utgift	0	0				
STATSTILSK. FLYKTNINGER	Inntekt	-3 194	0				
SKATT GJELDSBREVKRAFT	Utgift	332	810	420	420	420	420
AVSKRIVNINGER	Utgift	40 168	0				
Sum a. sentr. utg./inntekt.		1 586	-28 824	-39 481	-31 081	-30 681	-30 281

		Regnskap 2007	Budsjett 2008	Forslag Budsjett 2009	Forslag ØP 2010	Forslag ØP 2011	Forslag ØP 2012
Brutto driftsresultat		-2 868	-57 482	-72 145	-75 534	-76 229	-79 862
Finansinntekter							
UTBYTTE NEE/BKN	Inntekt	-1 914	-1 650	-1 650	-1 650	-1 650	-1 650
RENTEINNTEKTER	Inntekt	-6 984	-6 445	-7 200	-7 200	-7 200	-7 200
RENTER ANSV. LÅN EB NETT AS	Inntekt	-1 104	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
MOTTATTE AVDRAG	Inntekt	-394	-200				
Sum eksterne finansinntekter		-10 396	-9 495	-10 050	-10 050	-10 050	-10 050
		0	0				
RENTEUTGIFTER LÅN TATT OPP 31.12.	Utgift	30 985	42 000	48 820	48 820	48 820	48 820
RENTEUTG. NYE LÅN I ØP PER.	Utgift	0	0	0	1 762	3 630	5 427
AVDRAG LÅN TATT OPP 31.12.	Utgift	23 255	25 400	27 775	27 775	27 775	27 775
AVDRAG NYE LÅN I ØP PER.	Utgift	0	0	0	1 627	3 454	5 290
UTLÅN	Utgift	220	200				
Sum eksterne finansutgifter		54 460	67 600	76 595	79 984	83 679	87 312
Resultat eksterne finanstransaksjoner		44 064	58 105	66 545	69 934	73 629	77 262
		-40 168	0				
Netto driftsresultat		1 028	623	-5 600	-5 600	-2 600	-2 600
BRUK AV TIDL. ÅRS OVERSK. AVSETN.							
BRUK AV DISPOSISJONSFOND	Inntekt	-1 456					
BRUK AV BUNDNE FOND	Inntekt	-6 916	-3 723				
Sum bruk av avsetninger		-14 011	-3 723	0	0	0	0
OVERF. TIL INVEST. REGNSKAPET							
ANT. UNDERSK. 08 AVSETN. TIL DISP. FOND	Utgift	3 995	0	3 000	3 000		
AVSETN. TIL BUNDNE FOND	Utgift	7 852	700	200	200	200	200
Sum avsetninger		13 570	3 100	5 600	5 600	2 600	2 600
Regnskapsmessig mer(+)/mindre(-) forbruk	0	587	0	0	0	0	0

5 Rammeområdene

Generelle hovedutfordringer bemanning

Budsjettrammene for 2009 blir meget stramme og krevende og overholde uten å gå til bl.a. oppsigelser av ansatte. Selv om målsettingen er at flest mulig ledige stillinger skal dekkes gjennom interne rokeringer, så vil mange stillinger kreve spesiell kompetanse som vi ikke kan dekke internt. Det vil derfor være behov for å utlyse ledige stillinger eksternt. Jo strammere de økonomiske rammene er desto viktigere er det å ha rett kompetanse og rett person på rett plass. Dette vil kunne gi utfordringer når overtallige skal tilbys ledige stillinger. Det er nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe for å revidere kommunens retningslinjer ved overtallighet.

Sentraladministrasjonen

Budsjettramme

Utgift	39 630
- inntekt	-740
Netto utgift	38 890

Beløp i 1 000 kroner

For å holde nettorammen på 38,9 mill. kroner må rammeområdet spare 753 000 kroner.

Sentraladministrasjonen utfører støttetjenester for resten av kommunen som regnskap, lønn, IKT, personal, arkiv, sentralbord, innbyggerkontakt og politiske styringsorganer. Det er ca. 34 ÅV til å utføre disse oppgavene.

Nøkkeltall

		2005	2006	2007	Hittil 2008
Arkiv	Inngående dok.	12 899	11 121	10 677	13 677
Arkiv	Utgående dok.	11 841	10644	11 085	8 326
Arkiv	Interne dok.	2 800	3 692	4 210	3 577
Arkiv	Politiske saker	482	416	536	480
Arkiv	Ny saksmappe	6 373	5 953	5 317	9 695*
Politisk**	Medlemmer K-styre	35	35	35/41	41
Politisk**	Medlemmer h. utvalg	9	9	9/11	11
Politisk**	Ant. pol. dok. mottakere pr utsend.	100	100	100/130	130
Politisk**	Kommunestyret møter/saker	11/101	9/99	10/113	
Personal	Sykemeldinger***	1 166	3 280	3 848	3 262
Personal	Egenmeldinger***	1 475	3 654	4 165	3 099
Regnskap	Leverandører, mill. kr utbetalt	645	573	704	561
Regnskap	Leverandører, ant. fakturaer	24 244	22 085	22 574	16 430
Regnskap	Utgående fakturaer			48 360	
Regnskap	Purringer utgående fakturaer			3 284	
Lønn	Antall utbet. jan - okt.		19 834	20 622	20 827
Lønn	Antall ansatte		1 511	1 525	1 555

*Ny arkivperiode startet 1.1.08

**Ved siste valg ble antall medlemmer i kommunestyret økt fra 35 til 41 representanter. Samtidig økte antall representanter i formannskapet og i hver de tre hovedutvalgene med to representanter. Samlet har møtegodtgjørelsen økt med ca. 200 000 kroner. I tillegg kommer trykking og utsending som har økt med ca. 30 000 kroner.

*** Tall kun for perioden sept. – des 2005. Tall tom. medio okt. 2008.

Innsparingstiltak for å holde budsjettrammen:

Diverse innsparinger drift	253
1 ÅV	500
Sum innsparingstiltak	753

Beløp i 1 000 kroner

I budsjettbehandlingen for 2008 ble Sentraladministrasjonen pålagt innsparinger basert på å ta i bruk datasystemer mv. for bl.a. å redusere portoutgiftene. Det har så langt i 2008 ikke vært mulig å hente ut mer enn marginale effektiviseringsgevinster, dels fordi programvarer ikke er tatt i bruk og dels fordi det tar tid å oppnå effekt.

Konsekvenser ved innsparing

Innsparinger i Sentraladministrasjonen vil kunne ramme innbyggerne direkte gjennom kortere åpningstider i innbyggerkontakten, lengre ventetid på telefon og dårligere service og hjelp ved henvendelser. Indirekte vil innbyggerne kunne bli rammet ved at tjenesteyterne selv må ta over noen administrative oppgaver og utføre disse i tiden som skulle ha kommet brukerne til gode.

Behov som bør med i budsjettet som det ikke er rom for:

Seniortiltak	700
Opplæringsmidler	300
Sum tiltak det ikke er rom for	1 000

Beløp i 1 000 kroner

Konsekvensene fremlegges som egen sak i januar 2009.

Oppvekst**Budsjettramme**

Utgift	341 140
- inntekt	- 145 140
Netto utgift	196 000

Beløp i 1 000 kroner

For å holde nettorammen på 196 mill. må rammeområdet spare 4,2 mill. kroner.

Oppvekstområdet har som en overordnet målsetting å gi gode kvalitative tjenester til ca. 3 000 elever i grunnskolen samt 650 barn i kommunale barnehager.

Tjenestetilbudet innen grunnskole og barnehage omfatter blant annet:

- et tilpasset opplæringstilbud til barn og unge som er bosatt i kommunen
- tilbud om barnehageplass for alle som ønsker det
- spesialundervisning til elever som ikke har, eller kan få tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring
- styrket barnehagetilbud for barn med spesielle behov
- særskilt språkopplæring for elever med minoritesspråklig bakgrunn (Opplæringsloven § 2 – 8)
- fritidstilbud før og etter undervisning gjennom skolefritidsordningen

Utfordringer i planperioden

Full barnehagedekning

Vi har oppnådd full barnehagedekning i 2008. I 2009 vil det være mulig at vi har et lite overskudd av plasser. Det vil være en utfordring å finne balansen mellom antall plasser og antall søkere. Det er nedsatt en egen gruppe bestående av representanter fra kommunale og private barnehager samt organisasjonene som skal utrede denne saken.

Økt kvalitet i opplæringen

Elevene våre scorer noe under gjennomsnittet på nasjonale prøver. Det er en utfordring å forbedre disse resultatene. Spesielt skal det være fokus på basisfagene, norsk, matematikk og engelsk. Det innføres fra 2009 et obligatorisk program for systematisk leseopplæring i skolene våre. Samtidig legges det vekt på et økt læringstrykk på alle nivå.

Vurdering

Etablering av en ny vurderingskultur i skolen vil være en viktig endring for å heve kvaliteten i opplæringen. Å gjøre vurdering til et godt redskap for læring krever blant annet tydelige mål i læringsarbeidet. Åsen skole er deltaker i et nasjonalt vurderingsprosjekt.

Utdanningsvalg

Fra og med skoleåret 09/10 innføres Utdanningsvalg som obligatorisk på ungdomstrinnet, og erstatter det tidligere Elevens valg. Utdanningsvalg skal sikre en nærmere kobling mellom grunnskole og videregående skole.

Lærende organisasjon

Både innenfor skoler og barnehager er det gjennomført kompetanseheving og undersøkelser med målsetting om å utvikle våre virksomheter til lærende organisasjoner. Det å kunne dele kunnskap og erfaringer er en forutsetning for utvikling.

Riktig person på riktig sted

Å ha et høyt kvalifisert personale i alle ledd er en forutsetning for å kunne gi god kvalitet på tjenestene i skoler og barnehager. Det å være kvalifisert innebærer ikke kun en formell kvalifikasjon. Mange ansatte har en grundig og viktig realkompetanse som også er et viktig bidrag til kvalitet i tjenestene.

Rehabilitering av bygg

Det er ingen tvil om at omgivelseskvalitet fremmer læring og trivsel. Selv om kvaliteten på våre bygg jevnt over er god, er det fortsatt bygg som krever omfattende rehabilitering, spesielt nevnes Veiavangen og Solberg skole.

Skole

I Statsbudsjettet er 430 mill. kroner omdisponert fra læremidler til økt lærertetthet. Beløpet ligger ikke inne i etatens ramme og kan følgelig ikke omdisponeres til lærerårsverk (4 ÅV). Det er avsatt 0,5 ÅV til fysisk fostring etter føringer i statsbudsjettet, men dette må skje ved omdisponering av ordinære lærertimer.

Driftsmidler til skolene ligger på samme nivå som i 2001. (Unntak i 2007 da skolene fikk en engangsbevilgning på 2 mill. kroner). Det er langt fram til at målet om nye lærebøker er nådd. Det er ikke satt av vikarmidler i skolene. Faget Utdanningsvalg i ungdomsskolen vil gi en økt kostnad på ca. 200 000 samlet for ungdomsskolene. Utgiftene må dekkes ved omdisponering av årsverk innenfor etatens ramme.

Inntektene i SFO varierer med antall elever som bruker ordningen. Rådmannen ser med bekymring på at prisen nå ligger omtrent på samme nivå som foreldrebetalingen i

barnehager. Totalkostnaden pr barnehageplass er likevel vesentlig høyere, men statlige subsidier reduserer foreldrebetalingen.

Fra sentralt hold og i debatten ellers, har resultater fra nasjonale prøver, samt elevenes læringsutbytte hatt økt fokus. Vi har ligget under landsgjennomsnittet, og området vil fortsatt ha et sterkt fokus på forbedret læringsresultat. Det er ingen tvil om at dette arbeidet vil bli vanskeligere med en ressursnedgang.

Nøkkeltall

	Elever	Elever i SFO	% spesialpedagogiske tiltak	Elever i voksenopplæringen	Elever i kulturskolen
2005	3 016	657	7,4	198	103
2006	2 980	641	7,0	196	170
2007	2 971	628	8,1	205	166
2008	2 962	677	8,3	195	166

Selv om elevtallet er redusert i perioden, har timetallet pr. uke økt i 2 omganger.

Barnehage

Nye kommunale barnehager (Stensethalleen, Stenberghaugen og Vassenga) er nå i full drift og vi får helårseffekt i 2009. I tillegg har vi fått to nye private barnehager i 2008: Bakkefaret og Solbergmoen. Skjønnsmidler fra staten skal dekke merutgiftene til nye plasser for kommunen, og kommunalt tilskudd til private barnehager.

Tilskudd til private barnehager beregnes ut fra kommunens og private barnehagers regnskap for 2008, samt sammensetningen av barn pr. 15.12.08. Beregninger er ikke mulig før i mars 2009. Budsjetterte tall for skjønnsmidler og tilskudd til private barnehager er svært usikre. Siste runde med skjønnsmidler for i år kommer i desember, og først da er det mulig å anslå tall for 2009. Fylkesmann/departement kan ikke hjelpe oss med gode tall. Slik beregningene foretas, har vi ingen garanti for at staten holder sitt løfte om skjønnsmidler. Rådmannen foreslår noe nedskjæring i barnehagenes rammer som sannsynligvis ikke får følger for tildelingen av skjønnsmidler, da nettoutgiften til barnehagene har økt noe fra 2008.

Nøkkeltall

	Barn i kommunale barnehager	Barn i private barnehager	Dekningsgrad i %	% spesialpedagogiske tiltak	Fremmedspråklige barn
2005	528	478	68,4	2,8	83
2006	512	459	71,8	2,2	83
2007	559	475	76,6	2,3	87
2008	648	619	88,9	2,0	160

Selv om dekningsgraden bare er 88,9 % har vi full dekning, og ca. 50 ledige plasser i Bakkefaret. Årsaken til at tallene ikke viser 100 % dekningsgrad er at noen foreldre velger å være hjemme, eller har barnehageplass i annen kommune.

Innsparingstiltak for å holde budsjettammen:

6,4 ÅV	3 400
Reduksjon i driftsmidler	100
Økte inntekter	727
Sum innsparingstiltak	4 227

Beløp i 1 000 kroner

Konsekvenser ved innsparing

Foreldrebetaling i barnehager er i statsbudsjettet foreslått med samme sats som inneværende år. Det er tillatt å øke matprisen, og det er foreslått en økning fra 135 til kr. 200 pr. mnd. Dette gir en økt inntekt på 370 000 kroner. I tillegg mener Voksenopplæringen at det er mulig å selge tjenester for 130 000 kroner. Statstilskuddet til kommunale barnehager ble 227 000 kroner høyere enn forventet. Sum økte inntekter er 727 000 kroner.

En reduksjon i lærertetthet vil ha innvirkning på kvalitetsarbeidet, og det vil heller ikke bli mulig å følge opp de sentrale føringene med økt lærertetthet på småskoletrinnet. Time-tallsøkningen i fysisk fostring (0,5 ÅV) må omdisponeres fra ordinære lærertimer. Det blir mindre grad av tilpasset opplæring og reduksjon i forebyggende tiltak. For ikke å miste for mange lærertimer ser rådmannen seg nødt til å foreslå å fjerne tjenesten som de sosialfaglige medarbeiderne yter overfor barneskolene. Dette er beklagelig, da det absolutt er behov for tjenesten. Innsparingen utgjør 3 ÅV, men kan ikke iverksettes fra 1.1.2009.

Etaten har i løpet av 2008 hatt en svak økning i klagesaker fra foresatte til elever med spesielle behov. Det er grunn til å anta at med en ytterligere reduksjon vil antall klagesaker øke. I en meget trang ressursituasjon vil vi også kunne oppleve at mindre klasser må slås sammen, samt at store klasser ikke kan deles. Økt arbeidspress på personalet vil gjøre det vanskelig å nå målsettingen om reduksjon i sykefraværet

Behov som bør med i budsjettet som det ikke er rom for

4 ÅV for å møte statlig føring	2 000
1 ÅV PPT	500
4 ÅV lærere	2 000
Lærebøker	1 000
Sum tiltak det ikke er rom for	5 500

Beløp i 1 000 kroner

Kultur og fritid**Budsjettramme**

Utgift	16 230
- inntekt	-4 150
Netto utgift	12 080

Beløp i 1 000 kroner

For å holde nettorammen på 12,1 mill. kroner må rammeområdet spare 190 000 kroner.

I rammeområdet er innarbeidet 40 000 kroner til Vikåsen IL (kommunestyrevedtak i forbindelse med garanti for låneopptak) og 140 000 kroner i økt tilskudd til korpene. (Se egen sak).

Utfordringer i planperioden

Videreutvikle kulturtilbudet i henhold til vedtatt kulturplan. Tilbud som sikrer innbyggerne kulturopplevelser i hverdagen bør videreutvikles: Bibliotek, Down Under, Frivillighetssentral og svømmehall. Forsamlingshusene bør oppgraderes videre og Frivillighetssentralen trenger nye lokaler. Til arbeidet med Bygdebok 4 er det behov for en stilling i 4 – 5 år.

Stiftelsene Temte og Portåsen: Sørge for at stiftelsenes styrer får støtte i sitt arbeid med videre planlegging av utvikling, utbygging og drift. Det er behov for en prosjektstilling de

neste 2 – 4 årene, og/eller ressurser til å bidra på den økonomiske delen av oppbyggingen i årene som kommer. Kommunen har ikke avsatt midler som tilskudd til drift av stiftelsene.

Det frivillige idretts- og kulturlivet har tatt på seg et meget stort ansvar i Nedre Eiker, og det er behov for å klargjøre hvilken rolle kommunen skal spille med hensyn til anlegg og økonomiske rammebetingelser til organisasjonene. Kommunens bidrag til bygging av anlegg, årlige tilskudd til organisasjonene og spørsmålet om gratis bruk av anlegg/idrettshaller for barn og ungdom bør vurderes. Disse elementene er avgjørende for å sikre at frivillige organisasjoner fortsatt vil ta ansvar for å gi et idretts- og kulturtilbud. På noen kulturområder er det mangel på lokaler og arenaer (musikk og dans).

Det profesjonelle kulturlivet i Nedre Eiker trenger nye arenaer. Det er behov for å samarbeide med kunstnere om verksteder og atelierer, som et virkemiddel for å beholde kunstnere i bygda og trekke nye kunstnere hit.

Nøkkeltall

	Besøk i biblioteket	Besøk i svømmehall
2005	73 500	21 411
2006	66 200	22 881
2007	68 700	23 090
2008 pr. 24.10.	53 000	19 433

Innsparingstiltak for å holde budsjettammen:

Reduksjon i vikarbudsjett	100
Reduksjon i driftsutgifter svømmehall	40
Oppjustering av inntekter	50
Sum innsparingstiltak	190

Beløp i 1 000 kroner

Konsekvenser ved innsparing

Inntektene er justert opp noe. Inntektene har vært synkende de siste årene, og det kan være en fare for at de er satt for høyt.

Regnskapstall viser at det kan være mulig å redusere driftsutgiftene i svømmehallen noe. Utgiftspostene for alle tjenester er i utgangspunktet små og vil ikke tåle uforutsette utgifter.

Svømmehallen er 30 år, og tekniske problemer kan oppstå. Det er begrenset hva som blir gjort i forhold til stiftelsene hvis det ikke finnes tilgjengelige midler.

Det er et generelt problem for virksomheten at budsjettene har blitt redusert med om lag 1 mill. kroner gjennom de siste årene. Dette rammer både driften av våre egne aktiviteter – bibliotek, svømmehall, frivillighetssentral, Down Under/barn/ungdom og utadrettet kulturarbeid. I tillegg rammer det kulturorganisasjonene/miljøene, som i realiteten har fått reduserte kommunale tilskudd i samme periode. Det er begrenset hvor lenge dugnadsånden alene kan opprettholde aktiviteter i kulturlivet når de økonomiske rammebetingelsene forverres.

Behov som bør med i budsjettet som det ikke er rom for:

1 ÅV Prosjektstilling stiftelser/kultur/næring	500
Bygdebok Nedre Eiker bind 4	500
Sum tiltak det ikke er rom for	1 000

Beløp i 1 000 kroner

Helse og omsorg**Budsjettramme**

Utgift	293 772
- inntekt	-18 584
Netto utgift	275 188

Beløp i 1 000 kroner

Resultatet av salderingen for 2009 er et meget stramt budsjett for rammeområdet. Helse og omsorg er samtidig i gang med omorganisering. Helse og omsorg vil fortsatt legge vekt på livskvalitet og egen mestring, men samtidig gjennomgå tjenesteproduksjonen med tanke på LEON-prinsippet (Laveste effektive omsorgs nivå).

Tjenestekvaliteten i Helse og omsorg blir lagt merke til ut over kommunens grenser. Ved flere anledninger blir kommunen løftet frem som referansekommune, enten det dreier seg om større prosjekt eller måter å løse arbeidsoppgaver på. Her kan bl.a. nevnes Bråta Bo-og aktivitetssenter, kultur- og aktivitetstilbudet, organiseringen av støttekontakttjenesten, Pilot-kommune innen IPLOS, Pilot-kommune ved demensundersøkelsen, Lindrende enhet og Veksthuset (brukerstyrt tilbud til mennesker med psykiske lidelser).

Innspill til innsparingstiltak for å holde budsjettrammen:

Tiltak innstilt i Utvalg for Helse og omsorg 8. oktober 2008 er innarbeidet i listen. Effektiviseringsgevinst knyttet til omorganisering er i tabellen under innarbeidet i de ulike tiltakene.

Følgende tiltak innarbeides i budsjettet og iverksettes i hht. rutiner og prosedyrer;

1	Videreføre to ledige plasser på Evjeløkka*	1 000		
2	Legge ned Forebyggende team midlertidig	400		1,0 ÅV
3	Opprettholde Aktivitetstilbudet	0		
4	Opprettholde tidsbegrensede plasser (Solberglia)	0		
5	Opprettholde Lindrende enhet	0		
6	Opprettholde dagavdelingen på Bråta	0		
	SUM PRO	1 400	A	
7	Redusere tjenester ved tiltakskontoret	1 000		
	SUM Tjenestekontoret	1 000	B	
8	Redusere helsetjenester	1 121		2,5 ÅV
	SUM Helsetjenester	1 121	C	
	Sum innsparingstiltak	3 521	A+B+C	

*Husbanken er kontaktet - avventer tilbakemelding

Følgende tiltak vil bli utredet parallelt med iverksettelsen av ny organisasjon;

9	Redusere antall sykehjems plasser	14 600		36,5 ÅV
10	Andre endringer innen PU	2 000		5,0 ÅV
11	Redusert åpningstid korttidsplasser	300		
12	Redusere hjemmetjenesten pleie og omsorg	5 700		15,0 ÅV
	SUM PRO	22 600	D	
13	Redusere spesialtjenesten barn og unge	1 000		2,0 ÅV
	SUM Spesialtjenesten barn og unge	1 000	E	
	Sum innsparingstiltak	23 600	D+E	63-68 ÅV
	Sum innsparingstiltak	27 121	A+B+C+D+E	

Alle tall er i hele 1000 kr

For å sikre politisk medvirkning vil utvalg for helse og omsorg bli løpende orientert.

Konsekvenser ved innsparing

Innsparingstiltakene er i all hovedsak lagt til pleie og omsorgstjenester. En konsekvens av så store kutt kan medføre at vi mister verdifull og nødvendig kompetanse.

- 1** -Det foreslås å holde 2 av 3 plasser i barneboligen på Evjeløkka ledig. Husbanken er kontaktet vedrørende eventuelle konsekvenser og alternative løsninger i forhold til kompensasjonstilskuddet. Tilbakemelding avventes. Dette er i tråd med behandlingen i formannskapet, 22.10.08.
- 2** -Forebyggende team har som oppgave å oppsøke de over 75 år i kommunen for å evaluere et evt. tjenestebehov. Tjenesten er foreslått midlertidig lagt ned. Disse tjenestene vil ikke kunne tilbys innenfor rammen for 2009. Konsekvens regnes som minimal sett i forhold til øvrige endringer i tjenestetilbudet. Dette er i tråd med behandlingen i formannskapet, 22.10.08.
- 3** -Aktivitets- og kulturtilbudet er i budsjettforslaget ikke direkte berørt. Dette samsvarer med innstillingen fra H2. Tilbudet består av bl.a. ulike arrangementer, kiosk, pub, bibliotek, samarbeid med skoler og barnehager, administrasjon av 50 frivillige. Tilbudet gjelder alle brukergrupper i etat Helse og omsorg. Basen for kultur- og aktivitetstilbud er lokalisert til Bråta og er åpen for alle innbyggere og besøkende i kommunen. Dette er i tråd med behandlingen i formannskapet, 22.10.08.
- 4** -De tidsbegrensede plassene ved Solberglia Bo- og Aktivitetssenter opprettholdes. Dette er i tråd med behandlingen i formannskapet, 22.10.08.
- 5** -Lindrende enhet er i budsjettforslaget ikke berørt. Dette samsvarer med innstillingen fra H2. Lindrende består at 4 tilrettelagte plasser i tillegg til at teamet jobber med hjemmebesøk og hjemmesykepleie til innbyggere som trenger palliativ pleie. Teamet bistår med rådgivning og veiledning innen palliativ pleie til den ordinære hjemmesykepleien og institusjonstjenesten. Dette er i tråd med behandlingen i formannskapet, 22.10.08.
- 6** -Dagavdelingen på Bråta opprettholdes. Dette er i tråd med innstillingen fra formannskapet, 22.10.08
- 7** -Tiltakene ved tjenestekontoret fordeler seg på flere;
En reduksjon i avlastningstiltak på 0,3 mill. kroner vil gå ut over nye søkere i 2009. Tjenesten gjelder avlastning i forhold til særlig tyngende meroppgaver i forhold til barn med funksjonshemninger. Tjenesten regnes som en kostnadseffektiv måte å løse behov om bistand. Det er en ordning som i stor grad administreres av foreldre/foresatte.

Redusere omsorgslønn med 0,5 mill. kroner. De som får denne tjeneste, fyller lovverket for praktisk bistand og ønsker å utføre disse omsorgsoppgavene selv. Reduksjonen vil kunne medføre at personalet fra pleie og omsorg må inn med tjenester og det vil koste minst like mye.

Redusere avlastningsbolig/dagtilbud til psykisk utviklingshemmede med 0,2 mill. kroner. Avtalen med Øvre Eiker kommune skal revideres i desember 2008. Det vil her være mulig å vurdere å benytte færre plasser. Konsekvensen vil være at helse og omsorg må utforme et eget tilbud eller sette inn personale.
- 8** -Opptrappingsplan for psykiatri avsluttes i 2008. Midler som i 2008 var øremerkede, vil fra og med 2009 være en del av rammen. Psykiatritjenesten står overfor utfordringer i forhold til utskrivning fra 2. linjetjenesten. Utskrivningene medfører store behov for tett oppfølging. Budsjettet for 2009 medfører kutt på til sammen 0,8 mill. kroner, noe som fører til endringer i tjenestetilbudet til mennesker med psykiske lidelser.

Bemanningsstettheten reduseres i enkelte tjenester, og dette vil føre til utrygghet blant både brukere og ansatte. Utover dette kuttet er det innmeldt et behov på 0,99 mill. kroner, dette utgjør ca. 2 ÅV.

Budsjettet medfører kutt i skolehelsetjenesten for barn i alderen 5-16 år på 0,3 mill. kroner (0,5 ÅV). Vaksinasjonene vil bli prioritert. Den øvrige forebyggende delen av tjenesten, som psykososialt arbeid og helsefremmende tiltak, vil bli merkbart redusert ved mindre grad av tilgjengelighet ved skolene.

- 9** -Det foreslås å redusere antall sykehjemsplasser. Det vil i løpet av 2009 bli jobbet for å redusere antall plasser.

Oversikten under viser dagens antall sykehjemsplasser.

Antall sykehjemsplasser	
Solberglia	57
Spinnerisletta	8
Bråta	32
Sum	96

Konsekvensen av å stenge sykehjemsplasser er at det vil kunne skape ventelister. Videre er det fare for at stengning vil kunne gi en høyere belastning på hjemmesykepleien, samt pårørende. Det vil flere tilfeller være mer lønnsomt å tilby tjenester i sykehjem enn i hjemmet. Beløpet tilsvarer å stenge ca. 30 sykehjemsplasser.

- 10** –Det en er reduksjon på 2,0 mill. kroner i tjenester til mennesker med psykisk funksjonshemning, dette utgjør ca. 5,0 ÅV. Det vil ikke være mulig å oppheve vedtak om tjenester i sin helhet, og kuttet vil måtte gjennomføres med redusert kvalitet og nivå til mange. Utover dette kuttet er det innmeldt et ytterligere behov på 2,0 mill. kroner i hht. krav fra Fylkesmann, dette utgjør ytterligere ca. 5 ÅV.

Denne brukergruppen har ett sterkt vern i forhold til lovverk. De store reduksjonene i budsjettene som foreslås her vil gjøre det svært vanskelig å kunne tilby tjenester som samsvarer med vedtakene. Ved å ikke oppfylle vedtakene, spesielt 4A vedtak, vil det komme avvik fra fylkesmannen. Det vil ikke være anledning til å redusere tjenestetilbudet før evt. klagesaker er avsluttet.

- 11** -Det foreslås å redusere åpningstiden for korttidsplassene ved Bråta. Redusert åpningstid for 20 av 32 plasser ved Bråta er tenkt gjennomført ved å stenge 10 plasser hver helg, samt 20 plasser i 6 uker ved ferieavvikling og høytider. For å sikre en viss kontinuitet er helgestengning tenkt gjennomført ved at det er åpent hver helg, med da med redusert antall plasser.
- 12** –Reduksjoner i hjemmetjenesten vil også være nødvendig for å få budsjettet i balanse. Det vil være nødvendig med langt strengere prioriteringer, og det vil bli vanskelig å fokusere på livskvalitet og egen mestring, samtidig som færre ansatte skal tilby nødvendig og i enkelte tilfeller livsnødvendig bistand. Reduksjon i hjemmetjenesten vil gi økt press på institusjonsplasser. Et så høyt press er forventet å gå ut over kvaliteten på tjenesten, og økt press resulterer ofte i høyere sykefravær.
- 13** -Spesialtjenesten barn og unge styrkes med 3,2 mill. kroner. Midlene går til å dekke faste utgifter vedrørende omsorgsovertagelser. Videre legger dette budsjettforslaget opp til at rammen reduseres med 1,0 mill. kroner, omregnet i stillinger utgjør dette ca. 2 årsverk. Under beskrives ulike alternativer. Valg av tiltak vil måtte bli vurdert i lys av ny organisering;

Fosterhjem er i 2008 styrket ved hjelp av interne omfordelinger og har nå 4 årsverk. Teamet forventes å være ajour med den lovpålagte oppfølgingen av barn i fosterhjem innen utgangen av 2008. En halvering i årsverk vil her medføre at man er tilbake i den situasjonen man var i før den interne omrokkeringen av ressurser.

Forebyggende team driver sekundærforebyggende tiltak, og består av to årsverk. Teamet er inne i saker hvor det er fattet vedtak om tiltak i familien, og arbeidet er med på å hindre/forebygge at vanskelige situasjoner får lov til utvikle seg til større saker. Utekontakten består også av 2 årsverk, og teamet driver primærforebyggende tiltak. Teamet går inn i saker før det er fattet noen vedtak, og hindrer/forebygger at saker får utvikle seg til saker hvor det blir behov for vedtak. Begge disse ordningene er arbeid som utføres i tråd med LEON-prinsippet (laveste effektive omsorgsnivå), og demmer opp for økte kostnader innen spesialtjenester til barn og unge.

Utover et kutt på 1,0 mill. kroner er det innmeldt et behov på 1,9 mill. kroner, dette utgjør ca. 4,5 ÅV.

Nøkkeltall

Nøkkeltallene under viser belastningen på utvalgte tjenester.

PRO	2004	2005	2006	2007	2008pr. sept.
Aktive brukere	1 550	965	1 169	1 409	1 531
Aktive tiltak	4 874	3 336	3 958	4 911	4 902
Solberglia liggedøgn belegg *** beboer/døgn	20 180 96,73 %	19 869 95,50 %	19 998 96,10 %	20 775 96,5 %	17 047 105,45 %*
Veiatun/Bråta liggedøgn belegg*** beboer/døgn	20 180** 100,26 %		9 525 81,60 %	11 570 92,2 %	8 271 88,78 %
Trygghetsavdelingen					
Opphold	79	74	63	61	48
Brukere	44	44	43	30	31
Korttids/avlastnings opphold (Vedtak) Tjenester	181	168	233	286	255
Brukere	106	110	164	156	164
Omsorgsboliger	130				
Brukere	210	259	261	246	272
Hjemmetjenester					
Brukere totalt	526	553	589	809	913
Hjemmesykepleie – ant. timer**	63 197	77 422	76 333	78 904	79 768
Aktivitet/arb-tilbud - brukere	42	41	38	37	55

*Overbelegg på Solberglia skyldes at beboere på Tollhaugen registreres her.

** Markant endring mellom 2004 og 2005 skyldes etableringen av Bråta Bo- og omsorgssenter.

***Belegg lavere enn 100 % skyldes at trygghetsavdelingen ikke alltid er fullt belagt.

Tjenestekontoret	2005	2006	2007	2008 pr. sept.
Totalt antall saker	2 131	1894	1730	1390
-innvilget	1 703	1437	1363	1049
-gitt avslag	255	207	151	91
-klagesaker	10	6	10	10

Spesialtjenesten barn og unge	2005	2006	2007	2008 pr. sept.
Antall bekymringsmeldinger	185	185	199	202
Barn i tiltak ved årets slutt	161	212	156	164
Hjelpetiltak (støttetiltak)	140	147	125	137
Antall barn under omsorg (ved årsskiftet)			27	29

Fremtidig behov ved evt. investeringer

Etablering av Nye Berggården, et botilbud til vanskeligstilte, er foreslått utsatt til neste planperiode. Det er utarbeidet skisser for et toetasjes bygg som skal inneholde:

- 5 ”natthjems – rom”
- 6 små leiligheter for midlertidig botilbud
- Kafe
- Helsestasjon for rusmisbrukere

Etablering av tilbudet vil kreve en økning på 5-6 ÅV. Dette utgjør 2,0 – 2,5 mill. kroner, som *ikke* er innarbeidet i langtidsbudsjettet.

Minimum bemanning for en forsvarlig drift er beregnet til 7,17 årsverk. Dette tilsvarer to årsverk på dag og to på kveld hver dag, samt en på vakt hver natt. Denne bemanningen vil forutsette bruk av lærlinger, sivilarbeider, frivillige o.a. for å kunne få til en forsvarlig drift, særlig på dagtid. I dag har Berggården 1,5 årsverk. Netto økning vil være 5,67 årsverk. Det er ikke beregnet utgifter til disse stillingene i langtidsbudsjettet.

Hovedutfordringer for Helse og omsorg

- Kunne tilby et tilfredsstillende nivå og kvalitet på tjenestene
- Kunne opprettholde tilfredsstillende faglig forsvarlighet
- Lønnskostnader utgjør 96 % av budsjettet.
- Omregnet i ÅV vil nødvendige innsparinger utgjøre 63-68 ÅV. En slik nedbemanning fra 467 ÅV, vil si en reduksjon på ca. 14,5 %.

Konsekvens ved innsparing

En så kraftig reduksjon i antall årsverk som beregnet ovenfor vil måtte gi store endringer i tjenestetilbudet, og det vil være umulig å opprettholde dagens nivå.

Rammeområdet er i en omorganiseringsprosess. Det er en forutsetning at det settes av tilstrekkelig midler til nødvendige bygningsmessige tilpasninger, over budsjettet til etat Teknisk tjenester, for å kunne gjennomføre omorganiseringen.

Innspill til innsparingstiltak for å kunne overholde rammen iverksettes så raskt som gjennomførbart. Det utarbeides og avklares rutiner og prosedyrer for å håndtere overtallighet.

Tabellen under viser budsjettet behov på grunnlag av eksisterende årsverk og tjenester, innspill til innsparingstiltak og forslag til budsjett 2009.

Ut over totalt innsparingsbehov på 27,1 mill. kroner, bør følgende tiltak innarbeides i budsjettet, men det er ikke funnet rom for dette:

(ikke prioritert rekkefølge, alle tall i 1000 kr)

Økt bemanning ressurskrevende brukere innen psykiatri	992
Økt bemanning innen PU/krav fra Fylkesmann	2 070
Økt bemanning barnevern	1 894
Diverse IT-programmer (alternativ organisering)*	*
Sum tiltak det ikke er rom for	4 956

* posten er ikke kalkulert på nåværende tidspunkt.

Hele 1000 kr.	Behov 2009	Innspill til innsparingstiltak	Forslag budsjett 2009
Etatsjef Helse og omsorg			
<i>Utgift</i>	2 816	0	2 816
<i>Inntekt</i>	-50	0	-50
Netto utgift	2 766	0	2 766
Helsetjenester			
<i>Utgift</i>	52 183	1121	51 062
<i>Inntekt</i>	-5 226	0	-5 226
Netto utgift	46 957	1121	45 836
PRO			
<i>Utgift</i>	214 074	25500	188 574
<i>Inntekt</i>	-13 948	-1500	-12 448
Netto utgift	200 126	24000	176 126
Tjenestekontoret HO			
<i>Utgift</i>	23 521	1000	22 521
<i>Inntekt</i>	0	0	0
Netto utgift	23 521	1000	22 521
Spesialtj. Barn og unge			
<i>Utgift</i>	29 801	1000	28 801
<i>Inntekt</i>	-860	0	-860
Netto utgift	28 941	1000	27 941
Sum rammeområde			
<i>Utgift</i>	322 394	28 621	293 773
<i>Inntekt</i>	-20 084	-1 500	-18 584
Netto utgift	302 309	27121	275 188

Sosiale tjenester og tiltak

Budsjettramme

Utgift	47 025
- inntekt	-14 601
Netto utgift	32 424

Beløp i 1 000 kroner

Rammeområde Sosiale tjenester og tiltak vekker oppmerksomhet hos andre. Ved flere anledninger blir kommunen løftet frem som referansekommune. Her kan bl.a. nevnes TIO (tilrettelagt individuell oppfølging) ved Solberg Opplæringsssenter og nå også NAV-prosjektet som fra kommunens side er i hht. eller foran prosjektplan.

Rammeområde Sosiale tjenester og tiltak har i Grunnlagsdokument II fått tildelt en utgiftsramme på 47,0 mill. kroner og en inntektsramme på 14,6 mill. kroner, netto ramme blir 32,4 kroner.

Rammeområdet er tildelt 2,4 mill. kroner i forhold til Grunnlagsdokument I, samtidig er det i salderingen kuttet 6,7 mill. kroner, hvorav 3,0 mill. kroner gjelder Solberg opplæringsssenter. Sosiale tjenester og tiltak omfattes av omorganiseringen ved at Solberg opplæringsssenter (SOL) i fremtiden ikke vil være organisert under dette rammeområdet uansett utfall i prosessen knyttet til videre drift av SOL.

Innsparings tiltak for å holde rammen for Sosiale tjenester og tiltak:

1	Avvikle Sol i dagens driftsform	3 000	
2	Forventet effekt av økt statlig bostøtte	-	<i>Tallet er ikke endelig beregnet</i>
3	Forventet effekt av NAV-reformen	0	
4	Redusert ramme til sosialhjelp	3 718	
	Sum innsparingstiltak	6 718	

Alle tall er i hele 1000 kr.

Konsekvens ved innsparing

- 1 - Vurderinger knyttet til fremtidig drift av Solberg Opplæringsssenter er under utarbeidelse og vil bli forelagt politisk behandling i egen sak i løpet av 1. halvår 2009.
- 2 - Bostøtten opptrappes, og ordningen utvides. Det forventes at det vil bli en reduksjon i sosialhjelpsutbetalinger knyttet til husleie. Det er beregnet at for hver utbetalte krone i bostøtte reduseres sosialhjelpsbudsjettet med 30 øre.
- 3 - NAV: Etableringsprosessen er godt i gang og alle ansatte er delaktige i denne. Innflytting er beregnet til siste helgen i november. Etableringen stiller krav om et gjennomarbeidet grunnlag for fremtidige metoder, organisering og samarbeid på NAV kontoret, samt kompetanseheving på ulike felt. Dette har vært viktige og nødvendige fokusområder i hele siste del av 2008. Prosessen krever kapasitet i form av både tid og krefter fra de ansatte. Parallelt med dette skal brukerne ivaretas på en helhetlig, målrettet og forsvarlig måte. En konsekvens av etableringsprosessen er lengre saksbehandlingstid og også lengre ventetid på samtale med saksbehandler. Det er fortløpende foretatt nødvendige prioriteringer i forhold til bemanning, både for å ivareta de ansatte og for å sikre forsvarlig drift. Dette vil også være nødvendig i perioden som kommer. Målet med samlokalisering er bedre samarbeid de ulike instansene, og at brukere får samlet alle tjenester til et sted. Kvalifiseringsprogrammet er regjeringens viktigste virkemiddel i kampen mot fattigdom og et viktig bidrag i NAV-reformen. Kvalifiseringsprogrammet skal bidra til at flere kommer i arbeid og aktivitet og redusere antall mottakere av sosialstønad. Dette medfører en forsterket innsats og er kvalitativt forbedret tilbud til personer i målgruppen for

programmet. Programmet skal være individuelt tilpasset, og gi tilgang til det samlede virkemiddelapparatet i arbeids- og velferdsforvaltningen. Videre vil deltakerne i kvalifiseringsprogrammet få rett til kvalifiseringsstønning, en standardisert og forutsigbar inntekt. Programmet har en ramme på 1 år, men med mulighet for forlengelse med inntil ytterligere 1 år. Ved avsluttet program kan noen bli avklart i fht varige trygdeytelser. Programmet skal igangsettes før årsskiftet. Dette krever økte ressurser i forhold til bemanning. Ordningen finansieres av øremerkede midler.

4 -I Statsbudsjettet for 2009 er statens veiledende satser for økonomisk sosialhjelp foreslått økt med 5 % ut over ordinær regulering pga. prisstigning. Deflatoren for prisvekst er anslått til 4,5 %, og samlet utgjør dette 9,5 %. Satsene fastsettes lokalt, og det er ikke kommet signaler om sterkere statlig styring av utmålingen av kommunale ytelse til økonomisk sosialhjelp. Det foreslås å øke satsene med 4,5 %. Samtidig vil rammen for sosialhjelp bli redusert fra 23,9 mill. kroner til 20,2 mill. kroner.

Hovedutfordringer for Sosiale tjenester og tiltak

- Utfordringer i forhold til arbeidsmarked og rentenivå
- Flere personer er forventet å søke rådgivning og bistand

Hele 1000 kr.	Behov 2009	Innspill til innsparingstiltak	Forslag budsjett 2009
Sosiale tjenester			
<i>Utgift</i>	48 291	-3 718	44 573
<i>Inntekt</i>	-13 426	0	-13 426
Netto utgift	34 866	-3 718	31 148
Solberg Opplæringscenter			
<i>Utgift</i>	5 452	-3 000	2 452
<i>Inntekt</i>	-1 176	0	-1 176
Netto utgift	4 276	-3 000	1 276
Sum rammeområde			
<i>Utgift</i>	53 743	-6 718	47 025
<i>Inntekt</i>	-14 602	0	-14 602
Netto utgift	39 142	6 718	32 424

Tekniske tjenester**Budsjettramme**

Utgift	207 350
Inntekt	-136 350
Netto utgift	71 000

Alle tall er i hele 1000 kr.

For å holde nettorammen på 71 mill. kr. må etaten gjøre en innsparing på ca. 5,6 mill. kr., som innbefatter bl.a. en bemanningsreduksjon på 9,2 ÅV.

Etatens tjenestetilbud omfatter bl.a.:

- Utvikling, plan- og byggesak og geodata
- Eiendomsforvaltning for kommunens 85 000 m² arealer, som innbefatter drift, vedlikehold, kjøp og salg, inn- og utleie.
- Drift, vedlikehold og investeringer i kommunale veier (Ca. 100 km veier)
- Drift, vedlikehold og investeringer i vann, avløp og renseanlegg (Ca. 150 km vannledninger og ca. 188 km avløpsledninger – hvorav 57 km avløp felles, 73 km spillvann og 58 km overvann)
- Vedlikehold av park- og grøntområder, lekeplasser og Nedre Eiker stadion
- Drift av 2 institusjonskjøkken, kafeteria på Bråta bo- og servicesenter og Rådhuskantina

Utdrag av brutto utgiftsbudsjett	Forslag budsjett 2009	Budsjett 2008	Budsjett 2007
Energikostnader bygg	11 670	10 364	10 819
Utgifter til regionråd	807	772	592
Arealplan, byggesak og geodata	14 522	11 661	7 919
Utvikling	2 048	3 512	3 183
Landbrukskontor (felles med Øvre Eiker)	400	340	190
Park, badeplasser, stadion og Vassenga	3 340	3 321	3 439
Husleier (stor økning til NAV kontor + 2 nye barnehager)	12 493	8 506	8 250
Vei drift og vedlikehold inkl. gatelyst	7 534	7 014	7 159
Eierbidrag til DRBV IKS (Foreløpig uavklart)	10 020	9 443	8 775
Bygningsdrift og vedlikehold, inkl. forsikringer og kommunale avgifter (ikke renhold)	20 607	19 164	19 955
Renhold	18 785	19 810	18 136
Kjøkken og kantine	8 305	8 210	6 279
Drift og vedlikehold av renseanlegg	7 091	5 639	5 228

Alle tall er i hele 1000 kr.

Etatens utfordringer som skal dekkes av vedtatt budsjettramme**Samfunnsutvikling:**

- Oppfylle vedtatt kommuneplan og starte arbeidet med ny
- Nye fremtidsbilder for Nedre Eiker
- Mange store plansaker
- Regionalt samarbeid
- Store utfordringer innen vei og samferdsel
- Etablering av næringsbedrifter

Kommunale bygg og eiendommer, bygningsdrift og renhold:

- Videreutvikle våre eiendomsstrategier (utvikling, kjøp og salg)
- Følge opp våre eiendomsprosjekter (eierskap, styring)
- Vurdere og evt. utprøve OPS
- Utvikling av Mileområdet
- Trange rammer til park, grønt og idrett
- Mange nye arealer gir økte utgifter (renhold, fying, vedlikehold, oppfølging)
- Konkurransetsetting av enkelte renholdstjenester
- Produktivitetsarbeidet innen renhold fortsetter
- Internleie av arealer
- Reduksjoner i ÅV øker belastning, risiko for økt sykefravær
- 40 kr. pr. m² til bygningsvedlikehold, normen er ca. 120
- Positivt med ENØK-investeringer - gir reduserte utgifter
- Mulige fjernvarmeløsninger på sikt/varmeplan
- Lokaler for Transportgruppen når stadion-prosjektet skal realiseres

Kommunalteknikk, vei, vann, avløp:

- Trange rammer til vedlikehold av vei/gatelys og nyanlegg vei
- Balansegangen mellom egenproduksjon ift. utsetting av oppgaver
- Driftsform (beredskap og produktivitet)
- 22.000 innbyggere avhengig av VA-tjenesten
- Sikker vannforsyning for folkehelse, verdiskapning og sikkerhet
- VA-sanering og –utbygging, investeringstakt ca. 30 – 40 mill. kr. pr. år
- Størrelse på gebyrøkningen
- Vann på avveier i boligområder
- GVD samarbeid – stor kommunal innsats
- 200 års flom, planlegging av tiltak
- Flomproblematikk også i lokale sidevassdrag
- 17 Dammer - kostnadskrevende tiltak

Brann- /feiervesen og 110-sentralen:

- Plassering av brannstasjonen i Nedre Eiker
- Utvidelse av 110-sentralen

Personellressursene:

- Beholde og rekruttere dyktige medarbeidere
- Konkurransedyktig på ledelse, oppgaver, arbeidsmiljø, egenutvikling, lønn
- Kontinuerlig produktivitetsarbeid
- Interkommunalt samarbeid

Store investeringsprosjekter:

- Veiavangen ungdomsskole
- Skoleplass Solbergelva
- Bolig vanskeligstilte
- Krokstad: Badeland / kulturhus / vei
- SFO Steinberg
- Veiutbygging Åsen

- Krokstad bo- og servicesenter
- Mjøndalen gamle bru
- Eventuelle jubileumstiltak 2010
- VA-utbygging for ca. 30 mill. kr. pr. år
- VA utbygging Åsen- Mjøndalen + elvekryssing
- Videreføring av flomprosjektet

Innsparingstiltak for å holde rammen:

Innsparingstiltak	Konsekvenser	Årsverk	Beløp
Redusert ressurs til utviklingsoppgaver	Færre reguleringsplaner og mindre kapasitet til samfunnsutviklingsoppgaver lokalt og regionalt.	1,2	800
Park og grønt	Sterkt redusert klipping og vedlikehold av diverse parker, blomster og vanning.		200
Redusere antall byggansvarlige	Vesentlig dårligere byggvedlikehold og service til brukerne.	2,0	900
Redusere adm. på renhold	Omfordele oppgaver. Mindre service til brukerne. Mindre koordinert opplæring og personelloppfølging.	1,0	500
Redusere med 4-6 ÅV renholdere	Renholdskvaliteten mye ned. Dårlig innemiljø. Misfornøyde brukere og pårørende. Økte vedlikeholdskostnader.	5,0	1 800
Færre nye maskiner	Foringelse av maskiner og utstyr på sikt.		700
Veivedlikehold	Mye dårligere kvalitet, spesielt på brøyting og strøing.		500
Gatelys	Nattslukking av gatelys (2400-0600)		200
Sum	Foringelse av kommunal eiendom, arbeidsmiljø, omgivelseskvalitet- og redusert omdømme	9,2	5 600

Beløp i 1 000 kroner

Behov som ikke er innarbeidet i budsjettet:

Eierbidraget til DRBV IKS øker. Foreløpig anslag 500.000 kr.	
Matbudsjett Evjeløkka og Bråta omsorgsboliger	120
Brukerbetaling kjøkken lavere enn antatt	500
Utgifter til oppmåling og tinglysing av veigrunn i 2009 (blir dyrere når ny matrikkel innføres)	200
Årlige driftskostnader Mjøndalen bru	360
Rassikring, diverse tiltak utenom vann/avløp selvkost	500
Kurs/opplæring ny matrikkel, ny eiendomslov etc.	150
Budsjettet til bygningsvedlikehold bør økes	1 000
Lærling kjøkken	220
Budsjettet til park og grønt bør økes	500
Sum	3 550

Beløp i 1 000 kroner

Nøkkeltall fra KOSTRA	2007	2006	2005
Brutto driftsutg. pr. innb. til rekreasjon i tettsted (park)	119	107	96
Brutto driftsutg. i kr. pr. km. komm. vei og gate	108 217	109 381	81 476
Vann – driftsutgifter pr. tilknyttet innbygger i kr.	650	681	590
Vann – andel fornyet ledningsnett, gj.snitt siste tre år	0,949	0,557	0,137
Avløp – driftsutgifter pr. tilknyttet innbygger i kr.	631	625	589
Avløp – andel fornyet ledningsnett, gj.snitt siste tre år	0,60	0,48	0,35
Gj.snittlig husholdn.forbruk pr. tilknyttet innb. (liter/pers./døgn) vann	152	162	222
Brutto driftsutg. pr. innb. til plan-bygge-delesak, seksjonering og geodata	595	440	407

Kommuneskogen

I tillegg til de ordinære arbeidene i kommuneskogene er det følgende utfordringer i 2009:

Det vil bli utarbeidet en ny skogbruksplan. I denne vil det for første gang bli utført en fullstendig registrering av biologisk spesielt viktige områder.

I samarbeid med eiendomsavdelingen blir det satt ekstra fokus på tynning og stell av en del friområder, og randsoner mellom bolig og skog.

Vi håper at vi i løpet av 2009 vil komme i gang med tilbud til brukerne der de kan gå inn på nettet for å se hvor løypemaskinene befinner seg, og finne oppdatert informasjon om når de ulike løypetraseene er preparert.

Nedre Eiker kirkelige fellestråd

Nedre Eiker kirkelige fellestråd har fått en ramme på 5,85 mill. kroner. Dette er 963 000 kroner for lite til å videreføre driften på dagens nivå.

Se vedlegg I Nedre Eiker kirkelige fellestråd

Innsparingstiltak for å holde rammen:

Andre udefinerte innsparinger	250
0,9 ÅV kirkegården	330
Reduksjon i vikarbruk	140
Reduksjon i driftsutgifter	68
Utsette innkjøp av utstyr	175
<hr/> Sum innsparingstiltak	<hr/> 713

Beløp i 1 000 kroner

Konsekvenser ved innsparing

Nedre Eiker kirkelige fellestråd har fått en rammeøkning på 300 000 kroner i 2009. Dette er bare nok til å dekke halvparten av lønnsveksten 2008 – 2009. Inntektene reduseres samtidig med 95 000 kroner pga bortfall av statsstøtte.

På kirkegården er det 2,25 ÅV. Normal bemanning ut fra kirkegårdens størrelse tilsier at det er en underbemanning på 1 ÅV. En reduksjon med 0,9 ÅV fører til merkbart dårligere standard på kirkegårdene og arbeidet som gjøres der.

Ved reduksjon i vikarutgiftene med 140 000 kroner vil det ikke være mulig å sette inn organist i forbindelse med frisdager, samt spilling i Solberg kapell, Solbergelva og Tabor kapell i Mjøndalen. Det innebærer 36 gudstjenester uten orgelmusikk.

Det foreslås en reduksjon i støtte til diakoni, musikk og konfirmantopplæring med 68 000 kroner. Dette gir et dårligere tilbud til menighetene.

De faste utgiftene som knytter seg til energi, forsikringer, husleie menighetssenteret, leie av maskiner og inngåtte serviceavtaler lar seg ikke redusere. Dette er forutsetninger som må være på plass for å kunne drive kirke i kommunen.

Det er behov for nytt senkeapparat på Mjøndalen kirkegård og ny klipper med servo. Det er stort behov for inventar i Mjøndalen kirke. Dette er det ikke rom for i rammen for 2009. Kuttet innebærer at utstyrsposten reduseres fra 200 000 kroner til 25 000 kroner. Denne posten brukes til innkjøp av jord i forbindelse med begravelser, og det vil knapt nok være rom for dette etter reduksjonen.

Fellesrådet ser seg ikke i stand til å kutte mer enn det som er foreslått. Det vil være en umulighet hvis vi skal kunne drive et noenlunde anstendig kirketilbud i kommunen.

Hovedutfordringer for kirkelig fellesråd:

Hovedutfordringen blir å tilby de tjenester overfor innbyggerne som vi er pålagt i følge kirkeloven. Det vil da være behov for å styrke bemanningen med hensyn til diakoni, kirkemusikk og kirkegårdene.

Behov som bør med i budsjettet som det ikke er rom for:

1 ÅV som diakon Nedre Eiker menighet	500
0,1 ÅV organist Solberg kapell	52
0,33 ÅV kirkegårdene (4mnd) mai-sept	138
<hr/>	
Sum tiltak det ikke er rom for	690

Beløp i 1 000 kroner

Hermansenteret

Hermanssnteret KF legger frem et forslag til budsjett 2009 (se vedlegg D) i balanse med tilskudd fra Nedre Eiker kommune på 320 000 kroner. Dette er det samme som rådmannens forslag til overføring.

Formannskapet disposisjonskonto

Det er satt av 1 mill. kroner på formannskapets disposisjonskonto. De gis føring på at 200 000 kroner brukes til omdømmeprojektet.

Det gis føring på at min. 60 000 kroner brukes til å dekke inn manglende budsjett på rammeområdet Kultur for årlig overføring fra til andre trossamfunn som vedtas av kommunestyret ifm endelig budsjettvedtak 2009.

Rådmannens forslag til budsjett	1 000
Omdømmeprojekt	200
Trossamfunn	60
Rest til disposisjon	740

Beløp i 1 000 kroner

6 Investeringer

Tabell 2 Investeringsbudsjett 2009 – Økonomiplan 2009 -2012

Investeringer vedtatt i økonomiplan 2008-2011. Rødt skrift = endret beløp i forhold til vedtatt økonomiplan 2008 -2011. Grønn skrift=endret i forhold til Grunnlagsdokument I.

ansvar	tjeneste	prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
430	7050	1069	Nye strekk og stolper gateløys	200	200	200	200
430	4332	1164	Oppgradering vei	1 000	1 000	1 000	1 000
430	4334	1170	Tiltak trafikkisikkerhetsplan		500	500	500
420	4340	1182	Tiltak, forskjønning NEK 125 års jub.	500	500	100	100
423	4901	1200	Miljørettet helsevern bygg	1 500	1 500	1 500	1 500
430	4332	1231	Opprusting Korvaldveien (etappe 1)			0	
430	4334	1249	Trafikkisikkerhetstiltak Arbeidergata	200			
420	4340	1500	Tusenårssted		300	300	
420	4340	1501	Nyanlegg parker/lekeplasser	1 000	250	250	
420	9812	1513	Byggtekniske invest. Mjøndalen kirke	200	200	200	
420	4902	1572	Tilpassing bygg, skoler, barnehager	500	500	500	500
423	4901/4902	1600	Oppgradering bygg	3 000	3 000	2 500	2 500
500	5000	1755	Nedre Eiker kirke, invest.tilsk.	1 450			
112	1210	1801	IKT investeringer NEK	3 000	3 000	3 000	3 000
112	1210	1802	IKT investeringer elever	2 000	800	800	800
600	6100	1805	Opprusting lysløyper	200	200	200	200
420	4907	1861	Boliger vanskeligstilte/rusmisbrukere	0	0		
420	4900	40022	Uteanlegg Rådhuset	0			
420	4902	40024	Skolebygg, Veiavangen	0	0		
430	4332	1063	Mjøndalen gamle bru	1 000	4 000	3 000	
420	4905	40058	Sykehjem/ bosenter Krokstad	0	0		
			Tilpassing bygg, helse og omsorg	500	500	500	500
			Oppgrad. Løkkev. og Morenev.	350			
			Helsehuset, ombygging	0	300		
			Grinde barnehage nye parkeringsplasser	0	650		
			Langløkka barnehage, vognskur		250		
			Oppgrad. utearealer Samfunnshuset (del 2)	0	500	200	
			Åsen skole utearealer	0	1 000	200	
			Krokstad skole utearealer	0	200		
			Møllenhof barnehage garderobe	0	700		
			Svømmehall Eknes/svømmanl. Busk.st.s.	0	500	1 500	13 000
			Gml. Brannstasjon fasade + nytt tak i v. del	0	400		
			Nedbergkollvn, forprosj. Boliger PU	0	200	6 000	
			Solberglia ombygging, 8 pl. demente			5 000	
			Eknes idrettshall nytt gulv		750		
			Oppgradering forsamlingshus	0	250	250	250
			Ytterkollen grendehus nytt uthus/lager		600		
			Mjøndalen skole nytt tak		750		
			Bråta ombygging kjøkken		500		
			Moreneveien ny støttemur	700	0		
			Hagatjern badeplass oppgradering	0	300		
			Opprydding eiendomsgrenser	400			
Sum investeringsbehov				17 700	24 300	27 700	24 050

Finansiering

ansvar	tjeneste	prosj	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
			Momskompensasjon investering		-400	-800	-1 200
430	4332	1167	Rundkjøringer - ref. fylkesm./Statens vegv./utbygg.			-4 000	
Sum finansiering				0	-400	-4 800	-1 200
Låneopptak (ekskl. VA inves.)				17 700	23 900	22 900	22 850

VA investeringer - gebyrfinansiert

ansvar	tjeneste	prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
490	4310	1100	Prosjektering vannanlegg	500	500	500	500
490	4310	1101	Vannledningsarbeid sanering avløp	1 000	1 000	1 000	1 000
490	4310	1102	Tiltak vannkvalitet	400	400	400	500
490	4310	1103	Sanering vann	2 000	2 000	2 000	0
490	4311	1105	Oppgradering dammer	700	400	400	400
490	4310	1109	Vannforsyning Åsen	5 000	6 200	3 500	4 000
490	4310/31	1139	VA Ytterkollen-Daler (50/50)	1 500	2 000	2 000	2 000
490	4310	1141	Oppgradering pumpestasjoner vann	200	200	200	200
490	4310	1242	Økt lekkasjeinnsats jfr. hovedplan vann	1 225	1 225	1 225	1 350
490	4331	1426	Fjernkontroll/overvåking avløp	300	300	300	300
490	4310/31	1127	Uforutsette tiltak VA (50/50)	500	500	500	500
490	4331	1140	Tekniske planer	500	500	500	500
490	4310/31	1142	Utbygging iht. saneringsplan (50/50)	12 725	13 975	19 225	22 700
490	4330	1145	Utbedr./oppgrad. renseanlegget	500	500	500	400
490	4331	1173	Flom- og rassikring VA	0	0	0	0
490	4331	1247	Renovering pumpestasjoner avløp	200	200	200	200
490	4311	1248	Rørdammen og Åsendammen oppgradering	0	800	0	0
490	4331	1250	Oppgradering ledningskartverk	250	250	250	250
490	4310	50003	Sonekum vannforbruk	1 000	1 000	1 000	1 000
490	4310/31	50005	Prosjektering Mjøndalen S øst (30/70)	300	2 000	4 000	3 000
490	4311		Ny bru Veiabekken	0	450	0	0
490	4331	50009	Registrering overløp	4 000	2 000	0	0
490	4331	50001	SP Hågenstad-Herstrøm	2 000	0	0	0
490	4331	50010	Overløpskum Sadolin og Eianlakk	600	0	0	0
Sum vann og avløp				35 400	36 400	37 700	38 800

Sum låneopptak investeringer				53 100	60 300	60 600	61 650
-------------------------------------	--	--	--	---------------	---------------	---------------	---------------

Nyinnmeldt tiltak

ansvar	tjeneste	prosjekt	Prosjektnavn	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	ØP 2012
			Solberg skole - utbygging		0	0	0
			Trafikksikkerhetstiltak Solberg	200			
		1612	Haglund	0	0	0	0
			Pipe Solberg Spinneri	0			
			Oppgrad. Evjehuset	400			
			Strategiske eiendomskjøp	0			0
Sum nyinnmeldte prosjekter				600	0	0	0

Sum låneopptak inkl nyinnmeldte prosjekter				53 700	60 300	60 600	61 650
---	--	--	--	---------------	---------------	---------------	---------------

Kommentarer investeringsbudsjett

I Grunnlagsdokument I Tabell 2 på side 20 – 22 er det foreslått investeringer med en samlet låneramme i 2009 på 169,9 mill. kroner, herav 35,4 mill. kroner til VA investeringer.

I Grunnlagsdokument II i Tabell 2 på foregående sider er det foreslått investeringer med en samlet låneramme i 2009 på 53,7 mill. kroner, herav 35,4 mill. kroner til VA investeringer.

For budsjettåret 2009 er det flyttet ut i tid, redusert beløpet eller strøket investeringer for 116,2 mill. kroner slik at investeringer i annet enn VA utgjør kun 18,3 mill. kroner i 2009.

Følgende prosjekt er redusert med oppgitt beløp i forhold til Grunnlagsdokument I				
Prosjekt	ØP 2009	ØP 2010	ØP 2011	Merknad
Veiavangen ungdomsskole Rådmannens forslag	70 000 0	45 000 0	0	Var inne med 60 000 i 09 i vedtak 12.12.07 Tatt helt ut i hele 4 års perioden.
Boliger rus/vanskeligstilte Rådmannens forslag	12 000 0	8 000 0	0	Var inne med 14 300 i 10 i vedtak 12.12.07 Tatt helt ut i hele 4 års perioden.
Solberg skole Rådmannens forslag	0	50 000 0	30 000 0	Var inne i gr.lag. dok I Tatt helt ut i hele 4 års perioden
Haglund boliger Rådmannens forslag	12 000 0	8 000 0	0	Var inne i gr.lag. dok I Tatt helt ut i hele 4 års perioden
Strategisk eiendomskjøp Rådmannens forslag	10 000 0	0	0	Var inne i gr.lag. dok I Tatt helt ut i hele 4 års perioden
Uteanlegg Rådhuset Rådmannens forslag	2 500 0	0	0	Var inne i gr.lag. dok I Tatt helt ut i hele 4 års perioden
Bosenter Krokstad Rådmannens forslag	1 000 0	0	0	Var inne i gr.lag. dok I Tatt helt ut i hele 4 års perioden
Svømmehall Rådmannens forslag	0	0	13 000 0	Foreslås 2012
Diverse andre prosjekt (inkl. økn.)	8 700	-2 300	-1 450	Se tabell 2
Sum reduksjon Fra Grunnlagsdok. I til Grunnlagsdok. II	116 200	108 700	41 550	

Alle tall i hele 1 000

Prosjekter som er prioritert kjennetegnes av langsiktige pågående investeringer som f.eks IKT. I tillegg er investeringer i bygg i Helse og omsorg prioritert, som er nødvendig for å få gjennomført forestående omorganisering.

En investeringsramme på 169,9 mill. kroner i 2009 og tilsvarende volum de neste årene ville betydd gjeld i på mer 1 019 mill. kroner i 2010. Forslaget nå innebærer at gjelden ved utgangen av 2010 blir ca. 900 mill. kroner.

Rente på 120 mill. kroner gjeld med 6,2 % betyr ca. 7,5 mill. i årlige renteutgifter som evt. måtte finansieres med kutt i de tjenesteytende rammeområdene.

I tillegg kommer årlige avdrag på 3 – 4 mill. kroner.

Lån til VA (vann og avløp) finansieres i sin helhet via kommunale gebyrer og utgjør ca. 220 mill. kroner.

7 Vedlegg

A. Sentraladministrasjonen

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Økonomiseksjonen				
<i>Utgift</i>	18 164	16 462	17 061	16 950
<i>Inntekt</i>	-1114	-327	-324	-315
Netto utgift	17 050	16 135	16 737	16 635
Personalseksjonen				
<i>Utgift</i>	15 605	11 495	12 444	12 816
<i>Inntekt</i>	-524	-400	-1400	-420
Netto utgift	15 081	11 095	11 044	12 396
Overformynderi				
<i>Utgift</i>	701	629	821	632
<i>Inntekt</i>				0
Netto utgift	701	629	821	632
Rådmann				
<i>Utgift</i>	2 071	2 128	2 178	2 293
<i>Inntekt</i>				
Netto utgift	2 071	2 128	2 178	2 293
Politisk sekretariat				
<i>Utgift</i>	6 357	6 497	6 579	6 933
<i>Inntekt</i>	-512			0
Netto utgift	5 845	6 497	6 579	6 933
Sum rammeområde				
<i>Utgift</i>	42 898	37 211	39 083	39 625
<i>Inntekt</i>	-2 150	-727	-1 724	-735
Netto utgift	40 748	36 484	37 359	38 890

B. Oppvekst

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Undervisning				
<i>Utgift</i>	218 831	210 237	220 830	208 170
<i>Inntekt</i>	-47 397	-30 610	-45 831	-22 240
Netto utgift	171 434	179 627	174 999	185 930
Barnehager				
<i>Utgift</i>	97 481	114 000	126 781	132 970
<i>Inntekt</i>	-92 646	-108 500	-116 653	-122 900
Netto utgift	4 835	5 500	10 128	10 070
Sum rammeområde				
<i>Utgift</i>	316 312	324 237	347 611	341 140
<i>Inntekt</i>	-140 043	-139 110	-162 484	-145 140
Netto utgift	176 269	185 127	185 127	196 000
Stor netto økning på barnehagesektoren skyldes at en tjeneste er flyttet fra undervisning til barnehager.				

C. Kultur

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Sum rammeområde				
<i>Utgift</i>	18 041	15 654	18 381	16 230
<i>Inntekt</i>	-6 371	-4 100	-6 827	-4 150
Netto utgift	11 670	11 554	11 554	12 080
Høye utgifter og inntekter i justert budsjett 2008 skyldes sykepenger og spillemidler.				

D. Helse og omsorg

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Adm. Helse og omsorg				
<i>Utgift</i>	2 486	2 367	2 367	2 816
<i>Inntekt</i>	-17	-50	-50	-50
Netto utgift	2 469	2 317	2 317	2 766
Helsetjenester				
<i>Utgift</i>	40 653	38 613	42 273	51 062
<i>Inntekt</i>	-18 737	-18 809	-21 045	-5 226
Netto utgift	21 916	19 804	21 228	45 836
PRO				
<i>Utgift</i>	203 280	191 481	191 739	188 572
<i>Inntekt</i>	-38 477	-21 910	-22 268	-12 448
Netto utgift	164 803	169 571	169 471	176 124
Tjenestekontoret H/O				
<i>Utgift</i>	19 485	20 552	20 346	22 521
<i>Inntekt</i>	-132	0	0	0
Netto utgift	19 353	20 552	20 346	22 521
Spesialtj. Barn og unge				
<i>Utgift</i>	30 116	23 908	24 236	28 801
<i>Inntekt</i>	-2 049	-860	-1 188	-860
Netto utgift	28 067	23 048	23 048	27 941
Sum rammeområde				
<i>Utgift</i>	296 020	276 921	280 961	293 772
<i>Inntekt</i>	-59 412	-41 629	-44 551	-18 584
Netto utgift	236 608	235 292	236 410	275 188

E. Sosial

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Sosiale tjenester				
<i>Utgift</i>	38 248	38 007	36 307	44 573
<i>Inntekt</i>	-6 561	-4 065	-3 582	-13 425
Netto utgift	31 687	33 942	32 725	31 148
Solberg Opplæringscenter				
<i>Utgift</i>	6 302	5 281	5 521	2 452
<i>Inntekt</i>	-3 460	-2 150	-2 390	-1 176
Netto utgift	2 842	3 131	3 131	1 276
Sum rammeområde				
<i>Utgift</i>	44 550	43 288	41 828	47 025
<i>Inntekt</i>	-10 021	-6 215	-5 972	-14 601
Netto utgift	34 529	37 073	35 856	32 424

F Tekniske tjeneste

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Adm., økonomi, energi				
<i>Utgift</i>	11 760	10 364	10 510	11 670
<i>Inntekt</i>	-87	0	0	0
Netto utgift	11 673	10 364	10 510	11 670
Samfunnsutvikling				
<i>Utgift</i>	15 749	16 286	16 423	17 778
<i>Inntekt</i>	-7 334	-4 362	-4 449	-4 544
Netto utgift	8 415	11 924	11 974	13 234
Komm. bygg og eiendommer				
<i>Utgift</i>	18 379	18 924	21 200	24 765
<i>Inntekt</i>	-12 421	-11 938	-15 448	-14 331
Netto utgift	5 958	6 986	5 752	10 434
Bygningsdrift og vedlikehold				
<i>Utgift</i>	19 427	19 164	19 264	20 607
<i>Inntekt</i>	-1 340	-1 510	-1 510	-1 510
Netto utgift	18 087	17 654	17 754	19 097
Renhold, kjøkken, kantine				
<i>Utgift</i>	30 908	31 092	31 680	30 339
<i>Inntekt</i>	-6 947	-6 246	-6 246	-6 266

Hele 1000 kr.	Regnskap 2007	Budsjett 2008	Justert budsjett 2008	Forslag budsjett 2009
Netto utgift	23 961	24 846	25 434	24 073
Bestiller kommunalteknikk				
Utgift	10 207	8 215	8 715	8 789
Inntekt	-1 016	-1 089	-1 089	-1 042
Netto utgift	9 191	7 126	7 626	7 747
Kommunalteknikk drift				
Utgift	25 644	24 670	24 670	23 677
Inntekt	-25 656	-25 020	-25 020	-24 382
Netto utgift	-12	-350	-350	-705
Selvkost vann og avløp				
Utgift	48 941	52 155	51 655	58 896
Inntekt	-49 529	-52 155	-52 155	-58 896
Netto utgift	-588	0	-500	0
VA motpost kapitalkost. og fellekostnader				
Utgift				
Inntekt	-24 215	-25 313	-25 313	-25 313
Netto inntekt	-24 215	-25 313	-25 313	-25 313
Brann og feiervesen				
Utgift	10 148	10 253	10 253	10 829
Inntekt	-77	-66	-66	-66
Netto utgift	10 071	10 187	10 187	10 763
Sum rammeområde				
Utgift	191 163	191 123	194 370	207 350
Inntekt	-128 622	-127 699	-131 296	-136 350
Netto utgift	62 541	63 424	63 074	71 000

G. Detaljer rammeendringer og saldering

Alle tall er i hele 1 000	Sum	Sentraladm.		Oppvekst		Kultur		Helse og omsorg		Sosial		Teknisk		Kommuneskogen		FS disp.	Kirke	Herman-	SUM
		Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Inntekt	Utgift	Utgift	Utgift			
Vedtatt budsjett 2008	576 556	37 224	-740	324 237	-139 110	15 654	-4 100	272 750	-35 925	44 125	-8 585	190 725	-127 301	1 180	-308	860	5 550	320	
Endr. ifm detaljbudsjett 2008								4 171	-5 704	-837	2 370								0
Boligkontor byttet rammeområde								1 650	-663	-1 650	663								0
Betzy og Bris til rammeomr. H & O								130		-130									0
Matvarer Eveltøkka								-100				100							0
Komp. tilskudd sykehjem/ omsorgsbolig									8 853										8 853
Barnehager drift av bygninger				-3 500								3 500							0
Flyktningetjenesten				-6 967	6 967					6 967	-6 967								0
Vedtatt budsjett 2008, just for rammeendringer	585 409	37 224	-740	313 770	-132 143	15 654	-4 100	278 601	-33 439	48 475	-12 519	194 325	-127 301	1 180	-308	860	5 550	320	8 853
Lønnsvekst 08 -09		941		12 401		536		14 018		637		3 480		30					32 043
Lønnsglidning 2008		512		2 808		0		7 099		125		100							10 644
Helårs timetall økn.				1 891															1 891
Lagt inn "ikke lagt inn" gr. lags dok. I		1 590		1 500				3 226		2 424		4 902							13 642
Endr. Statsbudsjett psykiatri									14 644										14 644
Salderingsbehov notat 15.10.2008 (34 099)	658 273	40 267	-740	332 370	-132 143	16 190	-4 100	302 944	-18 795	51 661	-12 519	202 807	-127 301	1 210	-308	860	5 550	320	81 717
Saldering i notat 15.10.2008		-937		-5 227		-190		-21 961		-3 718		-5 506				140	300		-37 099
Saldering etter notat 15.10. (føring se egen liste)		300		1 000		230	-50	13 000		-3 000		1 000							12 480
Selvfinansierende tiltak og andre endringer med netto effekt null.		-5	5	12 997	-12 997			-211	211	2 082	-2 082	9 049	-9 049						0
Forslag budsjett 2009	633 654	39 625	-735	341 140	-145 140	16 230	-4 150	293 772	-18 584	47 025	-14 601	207 350	-136 350	1 210	-308	1 000	5 850	320	57 098
Økt nto utgift 2008 - 2009 rammeområdene	57 098	2 401	5	16 903	-6 030	576	-50	21 022	17 341	2 900	-6 016	16 625	-9 049	30	0	140	300	0	
Reell endring av ramme 08 -09	33 601	2 406		14 373		526		15 382		-3 532		3 976		30		140	300	0	

Sentrale områder/ Finans	Vedtatt budsjett 2008	Endring	Forslag budsjett 2009
Ikke bud. finans/fond utg. i rammeomr.			
Økte frie inntekter ihht Statsbudsjett	-608 507	-32 492	
Økt frie inntekter ihht res. tidl. år		-10 675	
Psykatri inn i rammetilskudd		-14 644	-666 318
Økt komp mva drift	-15 300	-1 000	-16 300
Red. komp mva invest.	-10 000		-10 000
Flyttet rentekomp. helsebygg	-1 444	-8 853	
Økt gr.lag + økt rente helsebygg		-1 804	-12 101
Red. avkast. aksjer, andeler mv	-4930	1 000	-3 930
Økte renteinntekter	-6375	-825	-7 200
Økte renteutgifter	42000	6 820	48 820
Økt. avdrag lån	25400	2 375	27 775
Dekn av tidligere års underskudd	0	3 000	3 000
Pliktige avsetninger	2600	0	2 600
Endr. 2008 - 2009 Sentr. områder	-576 556	-57 098	-633 654

Endring budsjett 2008 - 2009			Om fortegn og endringer:
Økt frie inntekter ihht Statsbudsjett/ Grønt hefte	-32 492		Positivt fortegn endring utgift betyr at utgift er økt
Økt frie inntekter <u>utover</u> Statsbudsjett/ Grønt hefte	-10 675		Positivt fortegn endring inntekt betyr at inntekt er redusert
Økt momskompensasjon drift	-1 000		Negativt (-) fortegn endring utgift betyr at utgift er redusert
Økt komp tilskudd omsorgsboliger	-1 804		Negativt (-) fortegn endring inntekt betyr at inntekt er økt
Red. avkastning aksjer mv	1 000		Saldering
Økte renteinntekter	-825		Storingsvalg 300
Økte renteutgifter	6 820		Skole 1 000
Økt avdrag lån	2 375		Skolekorps 140
Dekning av underskudd 2008	3 000		Vikåsen 40
Sum tilført rammeområdene	-33 601		Styrke H&O 13 000
			Innspar. sos. hjelp -3 000
Sentraladministrasjonen	2 406		Samfunnsutvikling 1 000
Oppvekst	14 373		SUM 12 480
Kultur	526		
Helse og omsorg	15 382		
Sosial	-3 532		
Teknisk	3 976		
Kommuneskogen	30		
Formannskapet	140		
Kirken	300		
Hermansenteret	0		
Sum tilført rammeområdene	33 601		

H. Utvalgt nøkkeltall KOSTRA

	0625 Nedre Eiker	0602 Drammen	0626 Lier	0624 Øvre Eiker	Gj.snitt kommune -gruppe 13	Gj.snitt Buskerud	Gj.snitt landet utenom Oslo	Gj.snitt alle kommune r
Finansielle nøkkeltall	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007
Brø driftsresultat i % av brø driftsinntekter	0,3	-4,5	2,9	-0,1	1,5	1,1	1,5	1,5
Nto driftsresultat i prosent av bto driftsinntekter	-0,1	0,3	2,6	0,2	1,8	2,6	1,9	2,3
Langsiktig gjeld i % av bto driftsinntekter	189,7	124,8	182,5	138,7	173,2	149,3	173,7	168,3
Arbeidskapital i % av bto driftsinntekter	10,2	7,4	19,2	21,9	30,1	16,3	26,5	25,7
Frie inntekter i kroner per innbygger	25 860	26 747	27 889	27 437	27 764	28 492	29 528	30 254
Nto lånegjeld i kroner per innbygger	31 452	3 229	27 795	17 682	30 194	18 784	29 869	23 557
Prioritering								
Nto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	10 682	12 946	5 386	10 226	12 061	11 954	12 668	13 737
Nto driftsutgifter til grunnskoleopplæring, per innbygger 6-15 år	63 937	66 571	78 119	72 503	70 286	72 509	74 719	76 336
Nto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	1 190	1 075	1 218	1 479	1 264	1 317	1 402	1 384
Nto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	9 200	11 643	9 239	10 453	10 750	11 426	11 397	11 237
Nto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	2 312	3 716	1 672	1 944	2 470	2 219	2 173	2 415
Nto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	4 764	5 685	2 986	4 693	4 521	5 065	4 470	4 823
Nto driftsutgifter til adm. og styring i kr. pr. innb.	2 458	2 333	2 678	3 012	2 585	3 245	3 205	3 210
Dekningsgrad								
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	66,9	84,9	88,6	82,7	84,3	83,8	84,9	84,3
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, %	8,1	6,4	6,9	5,1	5,7	7,1	6,3	6,3
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	6,8	11,5	8,4	9,4	8,4	9,5	9,1	9,1
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	7	12,4	8,3	10,7	9,2	10,3	8,8	8,8
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	91,4	86	100	91,7	94,9	92,3	92
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	4,6	4,7	3	3,3	3,8	3,7	3,6	3,7
Andel barn m. barneverntiltak ift. innb. 0-17 år	4,1	4,2	3,4	3,6	3,6	4,2	3,9	3,9
Lengde komm. veier/gater i km pr. 1 000 innb	4,8	3,7	6,3	5,3	5,7	7	9	8,1
Sykkel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.	27	29	24	45	23	44	33	32
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	20	23	17	15	19	20	20	20
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6
Produktivitet/enhetskostnader								
Korrigerte bto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	113 732	1 509	121 793	117 517	111 399	83 810	111 689	112 683
Korrigerte bto driftsutgifter til grunnskole, per elev	63 441	66 328	74 817	73 762	68 904	70 391	73 679	72 942
Gj.sn. gr.størrelse, 1.til 7.årstrinn	14,5	15,1	13	13	14,3	13,5	13,2	13,3
Gj.sn. gruppestørrelse, 8.til 10.årstrinn	15	19,1	13,8	17,6	16	15,5	14,9	15
Korrigerte bto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	811 667	789 558	763 953	837 448	736 705	777 745	713 165	697 242
Årsgebyr for vannforsyning *	1 926	1 586	1 886	1 442	1 544	2 043	2 355	2 352
Årsgebyr for avløpstjenesten *	2 828	2 517	4 500	1 874	2 270	3 207	2 723	2 721
Årsgebyr for avfallstjenesten *	2 139	1 482	2 123	2 123	1 814	1 829	2 034	2 033
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker (kalenderdager)	20	48	65	70	44	36	35	35
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte reguleringsplaner (kalenderdager)	65	..	270	180	268	297	235	235
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, kartforretning (kalenderdager)	180	50	60	30	85	168	90	90
Bto driftsutgifter i kr pr. km komm vei/gate	108 217	310 848	125 208	116 140	127 089	121 199	87 153	94 960
Lovanvendelse								
Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget.	100	100	67	100

*(gjelder rapporteringsåret+1)

Kilde: www.ssb.no/kostra

I. Nedre Eiker kirkelige fellesråd

BUDSJETT 2009 / ØKONOMIPLAN 2010 – 2012

Situasjonsbeskrivelse

- Nedre Eiker kirkelige fellesråds økonomi er fremdeles svært anstrengt. Mye av dette skyldes de siste års økte lønnskostnader som ikke i tilstrekkelig grad har blitt kompensert ved rammetildelingen.
- Ved starten av 2008 måtte menighetene gjennomføre gudstjenester uten organist i forbindelse med avvikling kantorenes avtalefestede frisdager. Dette på grunn av manglende midler på vikarbudsjetten.
- Det statlige driftstilskuddet har gradvis blitt trappet ned med et par hundre tusen i løpet av de siste 4 årene (2004: 274 00 til 2008: kr 49 000). Departementet begrunner dette med at de statlige rammeoverføringene til kommunene de siste årene har blitt betydelig større. De ber dermed kommunene tar hensyn til dette når driftsrammen til kirken skal vedtas.
- **KOSTRA tall for 2007 viser at gjennomsnittlig overføring pr innbygger for kommuner i Buskerud, er på kr 390,-.**
Nedre Eiker kommune overfører kun kr 185,- pr innbygger.
- Sysselsatte i årsverk lønnet av kirkelig fellesråd pr 1000 innbyggere: Gjennomsnitt for Buskerud: 0,78. For Nedre kirkelige fellesråd: 0,54.

Driftsbudsjett 2009 / økonomiplan 2010 – 2012**Hovedoppstilling**

Budsjettforslaget for 2009 har utgangspunkt i budsjett 2008 og økonomiplan 2009 justert for lønns- og prisstigning og tilpasninger til gjeldende samarbeidsavtale mellom kommunen og Fellesrådet.

Fellesrådet legger fram følgende forslag til budsjett fordelt på hovedgrupper:

<i>Tall i tusen</i>	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Utgifter:	2007	2008	2009	2009	2010	2011	2012
Lønnsutgifter inkl nye stillinger	5 233	5 475		6 762	6 762	6 762	6 762
Lønnsutgifter eks. nye stillinger			6 086				
Bundne utgifter	1 191	1339	1579	1579	1579	1579	1579
Andre utgifter	736	507	650	650	650	650	650
Materiell/utstyr	47	25	200	200	200	200	200
Dekning underskudd 2006	171	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	7378	7 346	8 515	9 191	9 191	9 191	9 191
Inntekter:							
Statlige tilskudd	-560	-523	-490	-490	-490	-490	-490
Syke - fødsel.ref	-78	0	0	0	0	0	0
Egne inntekter	-1 040	-1 273	-1 211	-1 211	-1 211	-1 211	-1 211
Avskrivninger	-141	0	0	0	0	0	0
Ramme NEK	-5410	-5 550	-6 813	-7 490	-7 490	-7 490	-7 440
Sum inntekter	-9 001	-7 346	-8 514	-9 191	-9 191	-9 191	-9 141
<i>Netto resultat</i>	119	0	1	0	0	0	0

Budsjettet er utarbeidet ut fra neste års forventede kostnadsøkning og foreslåtte tiltak, og balanserer med en driftsramme fra Nedre Eiker kommune på kr 7 490 000

- Økningen av samlede lønnskostnader med dagens ansatte: kr 612 000
- Økningen av samlede lønnskostnader inklusivt nye stillinger: kr 1 287 000
- Økningen i bundne faste utgifter: kr 240 000
- Økningen i andre utgifter: kr 143 000

Fellesrådet må som et minimum å få dekket inne samlede økte lønnskostnader og økning av de faste kostnadene. Dette er kostnader som er avgjørende å midler til for å holde virksomheten i gang på et minimum.

I det etterfølgende gjøres det nærmere rede for de enkelte hovedpostene i oppstillingen.

Utgifter:

Lønn: kr 6 762 000

Fellesrådets samlede lønnskostnader inklusivt vakante / nye stillinger er beregnet utfra ny lønn etter årets lønnsoppgjør. I tillegg er det iberegnet et mellomoppgjør for 2009 på 3% med ytterligere tillegg på 1,34 % på årslønn pga at feriemåned er større enn 1 mnd (5 uker).

Dessuten foreslås lønnsmidler til vakante / nye stillinger med følgende prioritet:

Diakon Nedre Eiker menighet (100 % stilling) = kr 500 000 (inkl 30 s% sosiale utgifter). Stillingen har stått vakant siden 2001. Diakonens betydning i menighetene har blitt fremført i flere sammenhenger. Diakonen ivaretar kirkens sosialtjeneste, og vil kunne styrke det forebyggende helsearbeidet i kommunen.

Sommerhjelp på kirkegårdene 1.mai – 1.sept = kr 138 000 (inkl 30 % sosiale utgifter). Kirkegårdene er underbemannet med en 1 hel stilling. Dette kommer sterkest frem i grøntsesongen mai – september, da en rekke oppgaver blir nedprioritert. Dette gir en dårlig standard på våre kirkegårder, spesielt kirkegården i Mjøndalen (Rygh).

Organist Solberg kapell (10 %) = kr 52 000 (inkl.30 % sosiale utgifter) Det gjennomføres 10 gudstjenester i løpet av året + skolegudstjenester knyttet opp mot påske og jul. Spilling i Solberg kapell ligger ikke i stillingen til kantor i Nedre Eiker menighet.

Disse stillingene er lagt inn i budsjettforslaget.**Utgifter****Bundne utgifter: 1 579 000 kroner**

Energi, forsikringer, leie av kontorlokaler, avgifter, gebyrer, lisenser, leasing- og serviceavtaler, annonsering, post- og banktjeneste.

Fellesrådet leier kontorlokaler i Nedre Eiker menighetssenter som eies av Menighetssenteret AS. Senteret er renoverert og kirkens ansatte og brukere har fått etterlengtede og tidsmessige lokaler. Årlig husleie er økt med kr 150 000 til kr 265 000. I tillegg kommer husleie for leie av Solberg kapell på kr 24 000.

Vedlikehold: 0 kroner

Det er ikke lagt inn midler til vedlikehold som skal gjennomføres av kirkens selv.

NEK ved teknisk avdeling har tidligere år avsatt midler til løpende vedlikehold og reparasjoner, evt. utskiftninger, av bygningskomponenter i kirkebyggene i tråd med samarbeidsavtalens delavtale nr 2.

Fellesrådet forutsetter løpende avsetning til vedlikehold på kommunens budsjett i samsvar med tidligere praksis. For 2007 var denne bevilgningen kr 200 000, og det forutsettes at

den økes i samsvar med prisstigningen. Kommunen strøk avsetning til vedlikehold for 2008.

Samarbeidsavtalen: 219 000 kroner

Samarbeidsavtalens ytelser fra kommunen er tallfestet til kr 218 700.

Andre utgifter: 650 000 kroner

Kontormateriell, reiseutgifter, annonsering, kurs, refusjoner m.v.

Fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i sognene.

Materiell /utstyr: 200 000 kroner

Beløpet dekker utstyr til kirkene, kirkegårdene og kontorene, og foreslås på samme nivå som før 2006. Da ble slike anskaffelser dekket over investeringsbudsjettet.

Mjøndalen kirkegård trenger nytt senkeapparat til kr 35 000 samt diverse annet utstyr til den daglige drift. Mjøndalen kirke og driftsbygning kirkegårdene har behov for utskiftning av kontorinventar. Kirkene trenger også audiovisuelt utstyr for bruk i konfirmantundervisningen.

Inntekter

Refusjoner fra Tunsberg bispedømme: 490 000 kroner.

Statlig støtte fra kultur- og kirke departementet: 0 kroner.

Kateketstøtte fra Tunsberg Bispedømme: 490 000 kroner.

Statens tilskudd til kirkelige fellesråd vil mest sannsynlig falle helt bort fra 2009. Den økte rammoverføringen fra staten til kommunene skal ivareta statens bortfall av støtte. Kommunene oppfordres dermed å ta hensyn til denne omleggingen.

Egne inntekter: Kr 1 210 800

Egne inntekter kommer fra flere ulike enkelttiltak som vist i etterfølgende oversikt.

Forventet inntekt er beregnet på grunnlag av Fellesrådets forslag til betalingssetser for 2009, (se egen sak).

Refusjoner	90 000
Brukerbetaling (kremasjoner), gravning utenbygds og annet	224 800
Renteinntekter	266 000
Utleieinntekter Mjøndalen og Nedre Eiker kirke	80 000
Festeinntekter	550 000
Sum	1 210 800

Festeinntektene.

Festeinntektene varierer betydelig fra år til år. For å holde et stabilt nivå utlignes de faktiske festeinntektene over tid ut fra en gjennomsnittsvurdering. Utfra revisors forslag er det foretatt en gjennomsnittsberegning utfra en 10-årsperiode. Festeutgiften foreslått øket (se under avgifter).

Oppsummering

Budsjettforslaget er basert på en netto driftsramme fra kommunen på kroner 7 490 000.

De viktigste økningene som er lagt inn i budsjettforslaget oppsummeres slik:

Lønnsøkning 2008 -2009: Faste stillinger.	416 000
Andre lønnskostnader	196 000
Diakon Nedre Eiker menighet 100% (inkl.30%)	500 000

Organist Solberg kapell (10%) inkl. 30%	52 000
Sommerhjelp på kirkegårdene (33%) 4 mnd (inkl.)	138 000
Driftsutgifter - bundne og andre	383 000
Materiell og utstyr	175 000
Sum	1 860 000

Andre lønnskostnader dreier seg om økning av helligdagstillegg, vikarer, overtid, godtgjøring folkevalgte, KLP, forsikring, arbeidsgiveravgift m.v.

Tiltak som ikke foreslås finansiert i budsjett 2009:

Styrke fast bemanning på kirkegårdene

50 % stilling som barne- og ungdomsarbeider i hver av menighetene

Videreføre og styrke overføring til menighetene på områdene konfirmantarbeid, kirkemusikk og diakoni

Samlet estimert kostnad for disse tiltakene er ca. 1 mill.

Forslag til investeringsbudsjett 2009/økonomiplan 2010-2012

Samlet oversikt

Tiltak	Totalt Kostnads- Overslag	Tidligere Bevilget pr 1.1.2008	FORSLAG ØKONOMIPLAN 2009 – 2012			
			2009	2010	2011	2012
Renovering av Nedre Eiker Kirke og kapell 2005 - 2014	23 797	16 736	3 958	40	1 991	389
Parkeringsplass Nedre Eiker kirke.	500	0	0	200	300	0
Kirketekstiler/ liturgisk utstyr Nedre Eiker kirke	550	150	200	200	0	0
Inventar menighetssenteret		0	200			
Mjøndalen kirke /varme	1 000	0	1 000	0	0	0
Til sammen	25 847	16 886	5 358	440	2 291	389

Prosjekt: Renovering av Nedre Eiker Kirke og kapell 2005 - 2015

Prosjektet er presentert for Nedre Eiker kommune i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2005. Arbeidene er igangsatt og gjennomføres i nært samarbeid med riksantikvar og bispedømmet.

Et komplett prosjektprogram for en rekke tiltak for perioden 2005 – 2014 er utarbeidet og presentert i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2005. Det er dette programmet som er lagt til grunn for økonomiplanen.

Tilleggs-kostnader: kr 2 612 000

Reviderte kostnader for arbeidskirke etappe 2 (menighetssalen): kr 1 862 000.

Arbeidskirkeprosjektet ble i utgangspunktet delt i to etapper for å sikre kirken nytt toalettanlegg (etappe 1), dersom 'storsalen' (etappe 2) av tekniske og økonomiske årsaker ikke ville kunne gjennomføres, og det forhold at erfaring fra gjennomføring av etappe 1 skulle benyttes for revisjon av metoder og kostnader for etappe 2.

I budsjett for etappe 2 er det således korrigeret for bl.a. støpetekniske forhold, øket fundamenteringsdybde og innredningsdetaljer i forhold til bruken av den nye rommet. Utgraving og refundamentering er nå fullført.

Nye enkeltprosjekter: kr 750 000.

Med utgangspunkt i arbeidskirkeprosjektet er det i samarbeidet mellom kirkelig administrasjonssjef, de ansatte og prosjektgruppen definert ulike løsninger for å effektivisere adkomst og bruk av den nye menighetssalen samt arbeidet utsmykning.

Dette gjelder:

Utvendig rullestolrampe, utvidelse av sideinngang og ombygging av trapp "Dåpskilde" med rennende vann (en installasjon i menighetssalen)
Ny spiraltrapp mellom sakristi og underetasje (for å lette tilgangen til underetasjen), nytt nødvendig lydanlegg i eksisterende kirkerom og underetasje samt innredning for kirketekstiler (skapordning).

Samlede tilleggskostnader er innarbeidet i 2009 i henhold til prosjektets framdrift.

Prosjektkostnadene etter 2010:

2011: 1991 500 - reparasjon av råteskade i tårnkonstruksjon

2012: 389 000 - kapellet: omlegg av tak, rep av skorstein, utskifting av renner og beslag

2013: 358 000 - kapellet innvendig: retusjering av tak/veggmalerier

2014: 565 500 - kirken: en del utvendig maling

Inntekstført merverdiavgift tilbakeføres kommunen.

6.3Prosjekt: Kirketekstiler / liturgisk utstyr Nedre Eiker Kirke

Anskaffelse og fornyelse av kirketekstiler og investering av lysglobe fram mot jubileet i 2010.

Nedre Eiker kirke har aldri hatt lysglobe som er en installasjon av støpejern hvor besøkende kan tenne lys for å minnes avdøde. Det arbeides med utforming og produksjon og få den på plass til jubileet.

Av kirketekstiler kan nevnes: Prestestolaer, hvitt og rødt antependium til alteret, lysholder for bønnelys, prosesjonskors og kors på alteret.

6.4Prosjekt: Inventar kontorer menighetssenteret

Menighetssenteret ble renoveret i 2008. I denne forbindelse ble det behov for å skifte gamle kontormøbler med nye. I denne forbindelse ble pengene lånt fra kirkeprosjektet.

6.4 Prosjekt Mjøndalen kirke: Varme (Nytt prosjekt)

Etter at kirken ble bygget i 1983 har varmeanlegget mistet mye av effekten grunnet alder. Oppvarmingen har vært knyttet til Esva-plater i taket. Kirkerommene har i dag ingen annen oppvarming.

Norsk Enøk og Energi AS har utredet oppgradering av dagens ventilasjonsanlegg og foreslår installasjon av 2 stk ventilasjonsaggregater for oppvarming og ventilasjon. Alle arealer vil da bli oppvarmet med ventilasjonsluft, men med bidrag fra eksisterende system. Kostnadsoverslaget inneholder også tilbøbling til Nedre Eiker kommunes SD-anlegg.

Parkering ved Nedre Eiker kirke – utvidet parkeringsplass. (Nytt prosjekt)

Det er begrenset med parkeringsplasser ved Nedre Eiker kirke. I forbindelse med kirkelige handlinger blir parkeringsplassen ved gamle riksvei overfylt. I tillegg blir det parkert langs veiene, inn i skogen ved kirkegård og ved driftsbygningen ved kirkegården.

Etter at menighetscenteret fikk barnehage i underetasjen ble det behov for flere parkeringsplasser til ansatte og besøkende.

Teknisk avdeling i NEK har, etter befarings i 2004, foreslått å utvide og oppgradere parkeringsplassen ved driftsbygning for kirkegården. Tiltaket omfatter grunnarbeider, asfaltering og oppmerking av plasser. Det haster med å få utvidet parkeringsplass.

J. Hermanssenteret

Kto	HERMANSENTERET	Budsjett 2009	Budsjett 2008	Regnskap 2007
1010	FASTLØNN, KOMM.VILKÅR	370	335	318
1020	VIKARER, KOMMUNALE VILKÅR	60	60	54
1040	OVERTID	45	35	28
1081	GODTGJ. FOLKEVALGTE	20	18	18
1090	PENSJONSINSK. KLP	40	40	34
1092	ULYKKE- OG GR.LIVSFORSIKRING	2	2	1
1099	ARBEIDSGIVERAVGIFT	80	75	61
1100	KONTORMATERIELL	5	5	8
1115	MATVARER/BEVERTNING	800	770	765
1120	ANNET FORBR.MAT./DRIFTSUTGIFTER	50	40	61
1121	SPES.BEKLEDN./ ARB.TØY	5	1	1
1122	ERKJENT.GAVE/VELFERDSTILT. ANSATTE	45	35	29
1131	TELEFON, TELEFAX	18	18	15
1140	ANNONSER/INFORMASJON	30	25	20
1180	ENERGI	150	150	197
1195	AVGIFTER, GEBYRER	4	4	2
1200	INVENTAR/UTSTYR (INV.FØRES)	75	75	191
1260	RENH.-/ VASKERI-/VAKTMESTERTJENEST	130	127	120
1370	KJØP AV TJEN. ANDRE	45	42	41
1470	TAP PÅ FORDRINGER		0	15
1530	DEKNING AV TIDLIGERE ÅRS NEGATIVE DRIFTSRESULTAT		66	128
1580	REGNSK.M. OVERSKUDD		0	0
	Sum utgifter	1 974	1 923	2 106
1630	HUSLEIEINNTEKTER	-47	-25	-51
1650	SALG (AVG.PL.) VARER OG TJENESTER	-1 598	-1 568	-1 333
1660	SALG AV DRIFTSMIDLER		0	0
1712	FØDSELSPENGEREFUSJON		0	-4
1850	OVERF. FRA ANDRE KOMMUNER	-320	-320	-573
1900	RENTEINNTEKTER	-10	-10	-13
1930	DISPONERING AV TIDLIGERE ÅRS OVERSKUDD		0	-68
1980	REGNSK.M. UNDERSKUDD		0	-66
	Sum inntekter	-1 974	-1 923	-2 106
	SUM HERMANSENTERET	0	0	0